

förenade liv

Årsredovisning

Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ)

2016

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	3
Resultaträkning	10
Rapport över totalresultat	11
Resultatanalys	12
Balansräkning	13
Rapport över förändringar i eget kapital	15
Kassaflödesanalys	16

NOTER

Not 1	Redovisningsprinciper	17	Not 24	Ej Intjänade premier	64
Not 2	Upplysningar om risker	26	Not 25	Livförsäkringsavsättning	64
Not 3	Fusion	51	Not 26	Avsättning för återbäring och rabatter	64
Not 4	Premieinkomst	52	Not 27	Avsättning för oreglerade skador	64
Not 5	Kapitalavkastning, intäkter	52	Not 28	Avsättning för skatter	64
Not 6	Orealiserade vinster på placeringstillgångar	52	Not 29	Pensioner och liknande förpliktelser	65
Not 7	Utbetalda försäkringsersättningar	53	Not 30	Skulder avseende direkt försäkring	65
Not 8	Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	53	Not 31	Derivat	65
Not 9	Driftkostnader	54	Not 32	Upplysning om kvittning	67
Not 10	Kapitalavkastning, kostnader	55	Not 33	Övriga skulder	68
Not 11	Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	55	Not 34	Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	68
Not 12	Övriga tekniska intäkter	55	Not 35	Ställda säkerheter	69
Not 13	Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	56	Not 36	Eventualförpliktelser	69
Not 14	Skatt på årets resultat	57	Not 37	Upplysningar om närstående	70
Not 15	Aktier och andra andelar	57	Not 38	Medelantal anställda samt löner och ersättningar	74
Not 16	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	58	Not 39	Avstämning av totalavkastningstabell	79
Not 17	Utlåning kreditinstitut	58	Not 40	Viktiga uppskattningar och bedömningar	80
Not 18	Fordringar avseende direkt försäkring	58	Not 41	Väsentliga händelser efter balansdagen	80
Not 19	Övriga fordringar	58	Not 42	Styrelsens och verkställande direktörens underskrifter	81
Not 20	Finansiella tillgångar och skulder	59	Not 43		
Not 21	Materiella tillgångar	63			
Not 22	Disposition av företagets vinst eller förlust	63			
Not 23	Obeskattade reserver	63			

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören för Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ) med organisationsnummer 516401-6569, avger härmed årsredovisning för 2016

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Förenade Liv Grupp försäkring AB publ (Förenade Liv) ägs till 100 procent av Folksam ömsesidig sakkförsäkring (Folksam Sak). Folksam Sak är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar bland annat de helägda dotterföretagen Tre Kronor Försäkring AB och SalusAnsvar AB samt det delägda finska bolaget Folksam Skadeförsäkring Ab. Not 3B, ges en detaljerad beskrivning av Folksam och de relationer som finns mellan de ingående bolagen.

Verksamhet

Förenade Liv är specialister på personförsäkringar för tjänstemän och akademiker. I nära samarbete med organisationer, arbetsgivare och förmedlare skräddarsys grupplösningar. Förenade Liv är ett icke-vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag som bedriver försäkringsverksamhet enligt ömsesidiga principer avseende frivillig grupp försäkring. Produkterna som erbjuds är liv-, sjuk-, diagnos-, premiebefrielse-, olycksfall- samt sjukvårdsförsäkring. Olycksfalls-, sjuk-, sjukvårds- och diagnosförsäkring särredovisas som skadeförsäkringsrörelse, övrig verksamhet redovisas som livförsäkringsrörelse.

Väsentliga händelser under året

Efter rekommendation från Förenade Livs styrelse har stämman till halvåret beslutat att i enlighet med moderföretagens styrelse inleda en införlivning av Förenade Livs verksamhet och avveckling av företaget. Beslutet har fattats på basis av en analys som utvisar att införlivningen är görbar samtidigt som den effektiviserar Folksam och gagnar samtliga berörda bolagskollektiv. Vidare har Folksam tillsammans med Förenade Liv fattat beslut om att ingå en överenskommelse (avsiktsförklaring) mellan Folksam Sak, Folksam Liv och Förenade Liv rörande villkoren och principer kring införlivning som syftar till att ge parterna en trygghet i att införlivningen ska ske på ett korrekt sätt.

Den första april gick Malin Löfqvist in i rollen som bolagsaktuarie och från och med den första oktober blev Kenneth Axelsson in i rollen som verkställande direktör efter det att Sari Zander valt att gå vidare internt som internrevisionschef för Folksam Liv.

Under 2016 har digitalisering varit en viktig komponent i utvecklingsarbetet samt vidareutveckling av befintliga lösningar. Dock har i och med införlivningsbeslut och planerad avveckling en del projekt stoppats som bland annat produktionssättningen och slutförandet av uppgadering av skadesystemets plattform för anmälan, betalning och kommunikation.

Kundvård är ett prioriterat projekt och under 2016 har ett samarbete mellan Karolinska institutet, Lärarförsäkringar, Förenade Liv och Svenska RE, startats som går under arbetsnamnet Prevention och rehabilitering och är anpassad till lärare sjukskrivna för stressrelaterade psykisk ohälsa. Enligt preliminära uppgifter finns idag cirka 800 lärare sjukskrivna för psykisk ohälsa. Genom slumpmässigt urval erbjuds sextio stycken lärare behandling på Svenska Re, och resterande cirka sexhundra blir kontrollgrupp. Urvalet med slumpmässig lottnings är ett normalt forskningsupplägg och kommer att granskas av Karolinska Institutets etiska kommitté samt av den referensgrupp som kommer att följa projektet.

Sedan den 1 januari 2016 verkar bolaget under Solvens II, en anpassning som krävt ett omfattande arbete men som samtidigt inneburit modernisering av bolaget. Solvens II-direktivet är ett europeiskt regelverk för försäkringsbolag som syftar till att skapa en enhetlig europeisk försäkringsmarknad med ökat skydd för försäkringstagare. De nya reglerna ställer krav på att försäkringsbolag ska ha tillräckligt med kapital i förhållande till sina risker för att kunna leva upp till sina åtaganden gentemot försäkringstagarna. Bolagets kapitalkrav enligt Solvens II fastställs enligt standardmodellen. Bolaget uppfyller samtliga solvens- och minimikapitalkrav. Ett antal av de nya tillsynsrapporterna kommer att lämnas in till Finansinspektionen för första gången under 2017.

Ekonomisk översikt

2016 har återigen varit ett starkt verksamhetsår för Förenade Liv och premieinkomsten f. e. r har ökat med drygt 6 procent, bland annat beroende på att bolagets sjukvård, olycksfall samt gruppliv vuxit kraftigt. Årets kapitalavkastning är klart högre än 2015 till följd av stark avkastning på aktieportföljen samt obligationer. Detta påverkar resultatet i hög grad jämfört med tidigare år, se mer under avsnittet kapitalförvaltning och -avkastning.

Försäkringsersättningarna inklusive förändring av försäkringstekniska avsättningar har dock ökat jämfört med föregående år främst drivet av att skadereserven för årets bestånd är högre än avvecklingen av tidigare års skador.

Trots ökad affärsvolym har driftkostnader kunnat hållas nere och tillgängligheten, samt kundnöjdheten, i kundtjänst och skadeorganisationen har hållits på en fortsatt hög nivå.

Förenade Liv visade för år 2016 ett resultat före bokslutsdispositioner och skatt om 246 (-91) miljoner kronor. Företagets försäkringstekniska resultat (exklusiva kapitalavkastning) uppgick till -8 (-157) miljoner kronor. Det ökade resultatet jämfört med föregående år beror främst på att bolaget under 2015 ändrade redovisningsprincip vad gäller premieperiodisering och livförsäkringsavsättning vilket hade en total negativ resultateffekt på 100 miljoner kronor under 2015.

Till följd av Folksam's inriktningsbeslut om att införliva Förenade Livs verksamhet har bedömningen gjorts att uppskjuten skattefordran som uppkom efter fusion av Salus Ansvar Personförsäkringar Ab inte kommer att kunna nyttjas. Skattefordran löstes under året upp vilket innebar en negativ effekt på resultatet efter skatt på 81 miljoner kronor. En ytterligare effekt av införlivningen är upplösningen av periodiseringsfonden som har en positiv effekt på resultatet efter skatt på 225 miljoner kronor. Beslut om upplösning av periodiseringsfond grundar sig i enklare hantering och uppföljning av konsolideringsfondens storlek samt uppdelning per gren.

CA

Kapitalförvaltning och -avkastning

För att nå en god riskspridning och avkastning fördelas Förenade Livs investeringar på olika tillgångsslag och marknader. Investeringar görs främst i räntebärande värdepapper och aktier.

Trots att svenska räntor redan vid ingången av året var extremt låga, med till och med negativa statsräntor för löplider under 2 år, har räntorna fortsatt att sjunka. Orsaken är främst fortsatta penningpolitiska stimulanser i form av låga och sjunkande styrräntor tillsammans med omfattande stödköp av obligationer från såväl europeiska centralbanken som den svenska Riksbanken. Detta har gett en mycket god avkastning på svenska räntebärande placeringar under året. Detta har också gett stöd åt en fortsatt positiv börsutveckling med mycket god aktieavkastning som följd.

Totalt placerar Förenade Liv cirka 74 (77) procent av kapitalet i räntebärande värdepapper utgivna av staten och kommuner och boendeinstitut i Sverige. Ränteportföljens värde uppgick vid utgången av året till 2 853 (2 824) miljoner kronor och durationen i den räntebärande portföljen har under året varit cirka 3,5 (3,5) år. Aktieportföljen stod för 26 (23) procent av det förvaltade kapitalet och uppgick vid årets utgång till 986 (851) miljoner kronor. Förenade Liv äger en större post aktier i Swedbank. Värdet av dessa aktier var vid årsskiftet 541 (460) miljoner kronor.

Totalavkastningen för år 2016 på bolagets tillgångar blev 7,0 (1,9) procent, motsvarande 259 (71) miljoner kronor. Det som i huvudsak förklarar totalavkastningen är bolagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och företagets risktolerans. Mot bakgrund av denna tillgångsfördelning förklaras årets avkastning främst av en mycket god utveckling för aktier i kombination med mycket låga, men ändå svagt sjunkande, räntor. Även kronförsvagningen mot dollar har bidragit positivt genom att värdet på de utländska aktieinnehaven, i svenska kronor, ökat i värde. Avkastningen på aktier blev därmed 20,5 (4,1) procent och för räntebärande tillgångar 3,2 (1,0) Valutaexponering har under året ökat något från cirka 12,5 till cirka 14 procent.

Totalavkastningstabell

Kkr	Ingående marknads- värde 2016-01-01	Utgående marknads- värde 2016-12-31	Total- avkastning 2016 Kkr	Total- avkastning 2016 %	Total- avkastning 2015 %	Total- avkastning 2014 %	Total- avkastning 2013 %
Räntebärande placeringar	2 826 367	2 853 004	90 289	3,2	1,0	6,3	-0,1
Aktier	851 217	986 428	168 632	20,5	4,1	21,0	30,1
Specialplaceringar	317	174	32	21,9	5,5	18,2	0,7
Säkringsinstrument	-2 173			-	n/a	n/a	n/a
Summa	3 675 728	3 839 606	258 954	7,0	1,9	9,6	7,6

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Svensk Försäkring och företagets riktlinjer för mätning och rapportering av totalavkastning. I not 40 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Hållbarhet

Trygghet i en hållbar värld

Bolagets hållbarhetsarbete sker gemensamt inom ramen för Folksam verksamhet. Folksams ansvarstagande utgår från visionen att kunderna ska känna trygghet i en hållbar värld och att hållbarhet är en god affär. Som en stor företagsgrupp inom försäkring och pensionssparande finns goda möjligheter att bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Folksam skapar trygghet för kunderna med lösningar inom sak- och personförsäkring samt pensionssparande. Utöver att kärnverksamheten ger kunderna trygghet i olika faser av livet, vill Folksam leva som vi lär med krav på exempelvis miljöhänsyn, ansvarsfulla investeringar och skadeförebyggande insatser. Folksams hållbarhetspolicy slår fast vad hållbarhet betyder för Folksam och identifierar tre huvudområden:

I mötet med kund och omvärld: Folksam ska möta kundernas förväntningar i deras kontakter med bolagen, oavsett om det handlar om försäljning, rådgivning, skadehantering eller annat. En naturlig del i leveransen till kunderna är hållbarhetsarbetet. Folksam främjar också en hållbar utveckling genom samarbeten av engångskaraktär till djupare partnerskap. Här ingår sponsring, liksom aktiviteter inom nationella och internationella organisationer.

I erbjudande och kapitalförvaltning: Folksam har ett innehåll i kunderbidanden som styr mot hållbarhet. Vid skadereglering agerar Folksam långsiktigt, hållbart och effektivt. Folksam investerar kundernas pengar lönsamt och hållbart och tar ansvar för ägandet.

I egen drift: Folksam ska leva som vi lär. Det betyder att Folksam främjar hållbar utveckling i allt från mångfalds- och miljöarbete till hur medarbetare agerar och att arbetsmiljöer tydligt återspeglar Folksams ambition att verka för en omställning mot hållbarhet.

För en mer heltäckande beskrivning av Folksams arbete med hållbarhet och aktiviteter under 2016, läs gärna mer i Folksams Års- och hållbarhetsberättelse 2016 och GRI-redovisning 2016 (<http://ir.folksam.se>).

Medarbetare

Förenade Liv ingår i Folksam som tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera bolag inom gruppen. I Folksam med dotterföretag i Sverige arbetar närmare 3 900 medarbetare på olika bolag och orter. Förenade Livs arbete med människor och miljöer sker inom ramen för Folksams verksamhet. Folksam har en gemensam HR-funktion som ger stöd i HR-processerna för samtliga bolag inom Folksam. Folksam ska vara en attraktiv arbetsplats med kända och konkurrenskraftiga erbjudanden till nuvarande och framtida medarbetare. Rekryteringstakten är fortsatt hög och under 2016 externtrekryterades 456 (479) personer. Målen om en jämn fördelning mellan kvinnor och män på chefspositioner är högt ställda och här är tydliga mål, systematiken i bemanningsprocessen och arbetet med att leva varumärket centralt. Under 2016 genomförde Folksam ett nytt ledarutvecklingsprogram i syfte att öka förändringsförmågan i tvärfunktionella satsningar. I årets medarbetarundersökning låg totalindex på en fortsatt hög nivå, 73 (76) procent positiva svar i genomsnitt och 82 (86) procent svarar att de gärna eller mycket gärna vill arbeta kvar i Folksam.

Arbetsmiljön, arbetssättet och arbetsplatsen ska främja god hälsa, motivation och produktivitet. Under 2016 har analyser av organisationens sjuktal genomförts och åtgärder för att sänka dessa är planerade för 2017.

Löner, ersättningar och övriga villkor

Folksam är genom medlemskapet i Arbetsgivarförbundet KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. Enligt Folksams lönepolitik ska lönerna vara individuella och differentierade, motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar. Folksam har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande, varför huvuddelen av ersättningarna utgörs av fast grundlön. Vad gäller jämställda löner låg skillnaden i medellön mellan kvinnliga och manliga medarbetare på cirka 10 procent för 2016. Vid en nedbrytning på likvärdiga arbeten ligger löneskillnaderna på 2 procent. För att få jämställda löner kartlägger och analyserar Folksam eventuella osakliga löneskillnader vid lönerrevisionerna varje år, istället för att endast göra en kartläggning vart tredje år som lagstiftningen kräver.

Folksam har ett belöningsprogram för medarbetarna som syftar till att synliggöra och sätta fokus på Folksams affärsstrategier och övergripande mål. Belöningsprogrammet omfattar samtliga medarbetare inom Folksams svenska verksamhet utom verkställande direktör, ledamöter i Folksams koncernledning, verkställande direktör/vice verkställande direktör i dotterföretagen samt chef för internrevision

Medelantal anställda samt löner och ersättningar, med särskild specifikation på ersättningar till ledande befattningshavare, redovisas i not 39.

Tvister

Det förekommer inte några tvister som i väsentligt avseende kan påverka bolagets finansiella ställning.

Information om risker och osäkerhetsfaktorer

Resultatutvecklingen påverkas i hög grad av börs- och valutakursers utveckling liksom av förändringar i det allmänna ränteläget. Dessa påverkas i sin tur av förändringar av makroekonomiska faktorer såsom tillväxt, inflation och arbetslöshet. Riskerna och de beslut som fattas för att hantera dessa påverkar bolagets ekonomiska ställning och förmåga att nå bolagets mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut med beaktande av risker skapas förutsättningar att erbjuda kunderna trygga försäkringslösningar. Av den anledningen är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. En beskrivning av bolagets risker och hur de styrs samt hanteras återfinns i not 2.

Bolagsstyrning

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa att företag sköts på ett hållbart, ansvarsfullt och så effektivt sätt som möjligt. En övergripande målsättning med bolagets bolagsstyrning, förutom att den ska överensstämma med övergripande vision, mål om nöjda kunder och etiska principer, är att säkerställa en god avkastning för ägarna.

Bolagsstyrningen av Förenade Liv följer de regelverk som gäller inom moderföretaget och utgår från svensk lagstiftning, och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Folksam tillämpar också Svensk kod för bolagsstyrning. Utöver de externa styrande regelverken finns interna regelverk, klassificerade som övergripande, som fastställts av stämman, styrelse eller vd. Instruktioner och regelverk som har fastställts i moderföretagets styrelse och som har bäring på Förenade Liv tas därefter, efter anpassning till bolagets verksamhet, i Förenade Livs styrelse. Vissa av regelverken fastställs årligen, oavsett om de förändras eller inte.

Varje kvartal redovisas för styrelsen den ekonomiska ställningen i form av de kvartalsbokslut som upprättas.

Framtida utveckling

I och med det beslut som fattats gällande införlivning av Förenade Liv i Folksam, se väsentliga händelser, prioriteras upprätthållandet av befintlig verksamhet i enlighet med befintliga avtal och överenskommelser med gruppföreträdarna samt upprätthållandet av den service gruppföreträdare kan förvänta sig jämfört med tidigare leveranser/aktiviteter. Förenade Liv ska även medverka till att införlivningen i Folksam går smidigt och blir så bra som möjligt för bolagets kunder och medarbetare.

Femårsöversikt och nyckeltal, Kkr

RESULTAT	2016	2015	2014	2013	2012
Premieintäkt för egen räkning	568 817	462 989	420 538	360 955	333 829
Premieinkomst för egen räkning	540 724	534 343	517 388	505 210	326 673
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	254 745	65 917	327 901	242 471	187 965
Försäkringsersättningar, netto (inkl oregrerade skador)	-971 684	-962 432	-919 005	-717 103	-1 459
Förändring i livförsäkringsavsättningar	6 586	-45 171	-15 170	11 018	-124 010
Driftkostnader i försäkringsrörelsen	-153 020	-160 166	-153 092	-111 055	-37 627
Återbäring och rabatter, netto	-	13 371	-30 000	-24 000	-388 250
Övriga tekniska intäkter och kostnader	19	23	-	-	-
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	246 187	-91 126	148 560	267 496	297 121
Resultat efter bokslutsdispositioner och skatt	293 481	-48 692	138 135	195 701	193 241
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	3 765 390	3 588 761	3 595 074	3 411 300	3 008 722
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r	2 109 788	2 196 951	2 010 823	1 883 876	1 828 481
Konsolideringskapital					
Eget kapital	1 858 330	1 550 087	1 523 364	1 385 229	1 189 529
Obeskattade reserver	-	235 541	279 093	300 679	283 455
Uppskjuten skatteskuld	91 700	58 553	72 062	39 328	25 932
Totalt konsolideringskapital	1 950 030	1 844 181	1 874 519	1 725 236	1 498 916
Solvensrelaterade beloppssuppgifter⁴⁾					
Kapitalbas ⁵⁾		1 845	1 876	1 727	1 499
Erforderlig solvensmarginal ⁶⁾		291	260	238	170
Kapitalbas	1 725				
varav primärkapital	1 725				
varav tilläggskapital					
Minimikapitalkrav	242				
Solvenskapitalkrav	970				
NYCKELTAL					
Resultat av Skadeförsäkringsrörelse					
Skadeprocent	98	107	117	84	8
Driftkostnadsprocent ¹	14 (16)	15 (17)	17 (18)	13 (16)	12 (16)
Totalkostnadsprocent ¹	112	122 (101)	134 (135)	97 (100)	20 (24)
Resultat av Livförsäkringsrörelse					
Förvaltningskostnadsprocent ^{3,1}	5,3 (5,4)	5,6 (5,0)	5,2 (4,6)	4,6 (4,3)	2,5 (5,5)
Administrationskostnadsprocent	11,0	12,5	11,5	10,8	17,0
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent ²	1,6	1,8	2,2	2,2	2,6
Totalavkastning, procent ²	7,0	1,9	9,6	7,6	6,7
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent	116 (175)	143 (175)	166 (200)	190 (199)	181 (227)

¹Nyckeltal angivna inom parentes har beräknats exklusive driftkostnadsintäkter, huvudsakligen innehållande vinstandel från återförsäkrare, för att vara jämförbara med tidigare år

²Nyckeltal avseende direktavkastning redovisas för åren 2008-2009 enligt FFFS 2008:26. Nyckeltal avseende totalavkastningen redovisas för åren 2008-2009 enligt Svensk försäkrings rekommendation för rapportering av totalavkastning.

³Förvaltningskostnadsprocent beräknas för hela verksamheten.

⁴ Från och med januari 2016 ska solvensrelaterade upplysningar enligt Solvens II lämnas i årsredovisningen. I enlighet med FFFS 2015:12 görs inga omräkningar för tidigare perioder avseende enskilda företaget.

⁵ Kapitalbas beräknad enligt Solvens I

⁶ Erforderlig- och gruppbaserad solvensmarginal för jämförelseåren 2015-2012 beräknas enligt Solvens I. För 2016 tillämpas Solvens II och därmed lämnas uppgift om minimi- och solvenskapitalkrav

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Konsolideringsfond	1 549 849 197,58
Årets resultat	293 480 592,00
varav	
Skadeförsäkringsrörelsen	81 932 700,00
Livförsäkringsrörelsen	<u>211 547 892,00</u>
Totalt, kronor	1 843 329 789,58

Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets vinst, 293 480 592 avsätts till konsolideringsfonden

GA

RESULTATRÄKNING

Kkr		2016	2015
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring			
Premieinkomst från försäkringsavtal	Not 4	639 114	566 356
Premier för avgiven återförsäkring		-65 349	-54 825
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-9 637	-54 792
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker återförsäkrarens andel		4 689	6 250
		568 817	462 989
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		136 936	34 649
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7		
Före avgiven återförsäkring		-484 977	-431 793
Återförsäkrarens andel		53 038	34 870
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-143 389	-116 623
Återförsäkrarens andel		16 696	7 678
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Skadeförsäkringsavsättningar		1 400	-346
Återbäring efter avgiven återförsäkring		-	13 371
Driftskostnader	Not 9	-82 387	-77 719
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		66 134	-72 924
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN			
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring			
Premieinkomst	Not 4	541 482	535 116
Premier för avgiven återförsäkring		-758	-774
		540 724	534 342
Kapitalavkastning, intäkter	Not 5	65 938	67 906
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	Not 6	55 108	-
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7		
Före avgiven återförsäkring		-436 633	-436 059
Återförsäkrarens andel		2 839	-1 715
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		20 791	-18 733
Återförsäkrarens andel		-50	-57
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Livförsäkringsavsättningar		5 186	-44 825
Driftskostnader	Not 9	-70 633	-82 446
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-3 236	-3 330
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			-33 308
Övriga tekniska intäkter och kostnader	Not 12	19	23
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		180 053	-18 202

RESULTATRÄKNING (FORTS.)

Kkr

ICKE-TEKNISK REDOVISNING

		2016	2015
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		66 134	-72 924
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		180 053	-18 202
Kapitalavkastning, intäkter	Not 5	76 786	75 421
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 6	64 173	-
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-4 023	-3 423
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11	-	-37 349
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-136 936	-34 649
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		246 187	-91 126
Bokslutsdispositioner	Not 23	235 542	43 553
Resultat före skatt		481 729	-47 573
Skatt på årets resultat	Not 14	-188 248	-1 119
ÅRETS RESULTAT		293 481	-48 692

RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Kkr	2016	2015
Periodens resultat	293 481	-48 692
ÅRETS TOTALRESULTAT	293 481	-48 692

GA

RESULTATANALYS

Kkr	Total	Skadeförsäkringsrörelse	Livförsäkringsrörelse (Övrig livförsäkring)	
		Sjukdom och olycksfall	Premiebefrielseförsäkring	Grupplivförsäkring
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	1 180 596	639 114	-	541 482
Förändring i premiereserv för skadeförsäkring	-9 637	-9 637	-	-
Premier för avgiven återförsäkring	-61 418	-60 660	-	-758
Premier för egen räkning	1 109 541	568 817	-	540 724
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	136 936	136 936	-	-
Kapitalavkastning, intäkter	65 938	-	5 709	60 229
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	55 108	-	4 771	50 337
Utbetalda försäkringsersättningar				
Före avgiven återförsäkring	-921 610	-484 977	-2 669	-433 964
Återförsäkrarens andel	55 877	53 038	-	2 839
Förändring i avsättning för oreglerade skador				
Före avgiven återförsäkring	-122 598	-143 389	1 181	19 611
Återförsäkrarens andel	16 646	16 696	-	-50
Förändring i andra försäkringstekniska avsättn. f.e.r	6 586	1 400	4 782	404
Återbäring och rabatter	-	-	-	-
Driftskostnader	-153 020	-82 387	-	-70 633
Kapitalavkastning, kostnader	-3 236	-	-280	-2 956
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-	-	-	-
Övriga tekniska intäkter och kostnader	20	-	-	20
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	66 134	66 134		
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	180 053		13 493	166 560
Totalt tekniskt resultat	246 187	66 134	13 493	166 560
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	-41 042	-73 277	3 293	28 942
Avvecklingsresultat för egen räkning	-27 552	-62 576	3 293	31 731
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring				
Livförsäkringsavsättningar	219 848	-	40 560	179 288
Avsättning för oreglerade skador				
Avsättning för fastställda skador och ej fastställda skador	1 220 031	1 091 680	-	128 351
Avsättning för sjukräntor	147 031	134 285	12 746	0
Skadebehandlingsreserv	84 603	74 508	1 894	8 201
	1 671 513	1 300 473	55 200	315 840
Avsättning för återbäring och rabatter	424 597	218 139	-	206 458
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avgiven återförsäkring				
Livförsäkringsavsättningar	-	-	-	-
Avsättning för oreglerade skador	68 369	68 369	-	-
Summa återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	68 369	68 369	-	-
Konsolideringsfond	1 549 849	523 332	84 836	941 681

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Kkr		2016-12-31	2015-12-31
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	Not 15	983 903	849 944
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 16	2 775 148	2 732 938
Utlåning till kreditinstitut	Not 17	4 552	5 098
Derivat	Not 31	1 787	781
		3 765 390	3 588 761
Summa placeringstillgångar		3 765 390	3 588 761
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	Not 24	10 939	6 250
Avsättning för oreglerade skador	Not 27	57 430	40 784
		68 369	47 034
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	Not 18	83 192	53 069
Fordringar avseende återförsäkring		1 722	4 392
Övriga fordringar	Not 19	1 587	12 350
		86 501	69 811
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	Not 21	16	289
Kassa och bank		262 820	247 646
Aktuell skattefordran		-	55 980
Uppskjuten skattefordran		-	80 976
		262 836	384 891
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		28 630	35 164
		28 630	35 164
SUMMA TILLGÅNGAR		4 211 726	4 125 661

BALANSRÄKNING

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Kkr		2016-12-31	2015-12-31
Eget kapital			
Aktiekapital		15 000	15 000
Konsolideringsfond		1 549 849	1 583 779
Årets resultat		293 481	-48 692
		1 858 330	1 550 087
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	Not 23	-	235 541
Försäkringsteknisk avsättning (före avgiven återförsäkring)			
Livförsäkringsavsättning	Not 25	219 848	226 444
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	Not 24	64 104	54 792
Avsättning för oreglerade skador	Not 27	1 469 607	1 361 436
Avsättning för återbäring och rabatter	Not 26	424 597	554 279
		2 178 156	2 196 951
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 29	2 041	3 697
Avsättningar för skatter	Not 28	91 700	58 553
Aktuell skatteskuld		14 000	-
		107 741	62 250
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring	Not 30	1 218	5 481
Skulder avseende återförsäkring		5 716	16 961
Derivat	Not 31	2 290	3 396
Övriga skulder	Not 33	16 991	17 284
		26 215	43 122
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 34	41 284	37 710
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		4 211 726	4 125 661

Uppllysning ställda säkerheter och eventalförpliktelser se not 36 och not 37

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Kkr

Eget kapital	Bundet eget kapital			Totalt eget kapital
	Aktie-kapital	Konsoliderings-fond	Årets resultat*	
Ingående balans 2015-01-01	15 000	1 370 229	138 135	1 523 364
Föregående års vinstdisposition		138 135	-138 135	-
Fusionsresultat		75 415		
Årets resultat, tillika årets totalresultat			-48 692	-48 692
Utgående balans 2015-12-31	15 000	1 583 779	-48 692	1 550 087
Ingående balans 2016-01-01	15 000	1 583 779	-48 692	1 550 087
Föregående års vinstdisposition		-48 692	48 692	-
Korrigerig Försäkringstekniska avsättningar Fusion		14 762	-	14 762
Årets resultat, tillika årets totalresultat		-	293 481	293 481
Utgående balans 2016-12-31	15 000	1 549 849	293 481	1 858 330

Förenade Liv är ett icke vinstutdelande försäkringsbolag och en konsolideringsfond har inrättats under eget kapital där årsvinsten ska avsättas. Det primära syftet med konsolideringsfonden är att ligga till grund för förlusttäckning i bolaget samt att i olika grader finansiera försäkringspremier i form av premierabatt och förändringar i försäkringsvillkoren. De samlade medlen i konsolideringsfonden tjänar således både som riskkapital i bolaget och som återbäringskapital till försäkringstagarna.

* Då Förenade Liv har vinstutdelningsförbud förs årets resultat till konsolideringsfonden och kan därmed ses som bundet kapital.

KA

KASSAFLÖDESANALYS

Kkr	2016	2015
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Resultat före bokslutsdispositioner ¹⁾	246 187	-91 126
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-182 330	219 576
Betald skatt	-4 145	23 001
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	59 712	151 451
Förändring av placeringsstillgångar ³⁾	-25 156	-80 326
Förändring av övriga rörelsefordringar	-10 051	-88 030
Förändring av övriga rörelseskulder	-11 949	38 308
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	12 556	21 403
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Köp av dotterbolag		-
Försäljning av materiella och immateriella tillgångar	210	-16
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	210	-16
ÅRETS KASSAFLÖDE	12 766	21 387
Likvida medel vid årets början ⁴⁾	247 965	198 757
Kursdifferens i likvida medel	2 514	1 324
Övertagna kassa och banktillgodohavanden vid fusion	-	26 497
Likvida medel vid årets utgång ⁴⁾	263 245	247 965
Årets kassaflöde	12 766	21 387
¹⁾Betalda och erhållna räntor och utdelningar	2016	2015
Under perioden betald ränta	-2 854	-718
Under perioden erhållen ränta	72 893	31 025
Summa betalda och erhållna räntor	70 039	30 307
²⁾Poster som inte ingår i kassaflödet	2016	2015
Avskrivningar	63	144
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-41 603	-48 886
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	-119 281	70 657
Valutakursvinst (-)/förlust (+)	-38 849	-25 456
Förändring av upplupet anskaffningsvärde räntebärande värdepapper	46 292	46 485
Förändring av avsättningar avseende försäkringsavtal	-25 367	110 324
Förändring av avsättning pensionsförpliktelse	-2 057	-984
Avsättningsskatt	-	67 467
Ränteintäkter/räntekostnad derivat	-1 524	-
Övrigt	-4	-175
Justering för posten som inte ingår i kassaflödet	-182 330	219 576
³⁾Förändring av placeringsstillgångar	2016	2015
Investering i placeringsstillgångar	-1 351 039	-1 622 617
Försäljning av placeringsstillgångar	1 325 883	1 542 291
Summa förändring av placeringsstillgångar	-25 156	-80 326
⁴⁾Likvida medel vid årets utgång	2016	2015
Kassa och banktillgodohavanden	262 820	247 646
Kortfristiga placeringar jämställda med likvida medel	425	319
Summa likvida medel vid årets utgång	263 245	247 965

Som kortfristiga placeringar har klassificerats ej likviderade affärer avseende aktier och obligationer vilka likvid regleras i nära anslutning till affärsdagen.

KA B

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2016 och avser räkenskapsåret 2016 för Förenade Liv Grupp försäkring AB med organisationsnummer 516401-6569 med säte i Stockholm. Bolaget ägs till 100 procent av Folksam ömsesidig sakförsäkring med organisationsnummer 502006-1619 med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. Folksam ömsesidig sakförsäkring upprättar koncernredovisning där ej vinstutdelande dotterbolag ej konsolideras.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Förenade Livs årsredovisning har upprättats i enlighet med Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12) och dess ändringsföreskrift samt Rådet för finansiell rapporteringsrekommendation RFR 2. Förenade Liv tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2015:12. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Förutsättningar vid upprättande av Förenade Livs finansiella rapporter

Förenade Livs funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental. Till följd av detta kan avrundningsdifferenser förekomma. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument och finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS görs bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. I not 41 beskrivs bedömningar och uppskattningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna.

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt överskott eller underskott i avsättningen för oreglerade skador, exklusive innevarande skadeår, redovisas i sin helhet i resultaträkningen som ett avvecklingsresultat.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har, tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår i femårsöversikten eller nedan.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 7 mars 2017. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på stämman den 19 april 2017.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS, samt andra regelverk

Förändringar ÅRFL samt förändringar enligt FFFS 2015:12

FFFS 2015:12, Föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag har ersatt Finansinspektionens föreskrifter om allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag. I de nya föreskrifterna har det införts utökade upplysningskrav på den diskonteringsränta som företaget använder. Bestämmelserna om nyckeltal har anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens II-direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringsreglerna. Reglerna om offentliggörande av redovisningsrelaterade uppgifter om ersättning och förmåner till ledningen har överförts till FFFS 2015:12 från Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar. Reglerna trädde i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas för första gången på årsbokslut, årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2015 och i delårsrapporter som upprättas för del av sådant räkenskapsår. Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal har inte de nya reglerna inneburit någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Förändringar i ÅRFL har införts som en följd av EU:s nya redovisningsdirektiv. Poster inom linjen har tagits bort och redovisas istället i not. Inom eget kapital tillkommer en ny fond, Fond för utvecklingsutgifter, som ska innehålla internt upparbetade utvecklingsutgifter. Det innebär att för företag som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar blir dessa bundna i Fonden för utvecklingsutgifter tills de är helt avskrivna. Förändringarna i ÅRFL har inte fått någon väsentlig effekt på de finansiella rapporterna.

Ändrad IAS 1 Utformning av finansiella rapporter: Upplysningsinitiativ. Här betonas att utgångspunkten för upplysningar ska vara väsentlighet. Exempelvis innebär detta att specifika upplysningar inte behöver lämnas om de är oväsentliga även om det finns ett uttryckligt krav i en standard. Noterna kan inkludera redovisningsprinciper och behöver inte presenteras i en speciell ordning. Rader i resultat och övrigt totalresultat samt balansräkning kan specificeras ytterligare vid behov. Vidare kan rader i balansräkningen som IAS 1 kräver aggregeras om dessa bedöms som inte väsentliga. Ändringen bedöms inte ha inneburit någon väsentlig förändring av de finansiella rapporterna.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nyheter eller ändringar som blir tillämpliga fr.o.m. räkenskapsår 2017 och framåt planeras inte att förtidstillämpas.

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade IFRS förväntas få på de finansiella rapporterna. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka Förenade Livs finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft den 1 januari 2018 och tidigare tillämpning är tillåten EU godkände standarden under 2016.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mis-match i redovisningen. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehåller för handel i övrigt totalresultat.

Vad gäller de delar som berör finansiella skulder överensstämmer merparten med de tidigare reglerna i IAS 39 förutom vad avser finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde enligt den så kallade "Fair Value Option". För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

ICA

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. De nya reglerna kring såringsredovisning innebär bland annat förenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna såringsinstrument och säkrade poster.

Tillägg till IFRS 4: IASB har i september 2016 gett ut tillägg till nuvarande IFRS 4 för att hantera effekterna av att IFRS 9 Finansiella instrument och kommande IFRS 17 Försäkringsavtal har olika tillämpningsdatum. Förändringen förväntas godkännas av EU under 2017. Tilläggen innebär att företag som uppfyller kriterierna kan välja att antingen göra en justering i resultaträkningen (overlay approach) eller att senarelägga tillämpningen av IFRS 9 och samordna med tillämpningen av IFRS 17 (temporary exemption). I overlay approach tillämpar företaget IFRS 9 från 2018. För tillgångar som innehåller i samband med försäkringskontrakt och som enligt IFRS 9 redovisas till verkligt värde via resultaträkningen men inte gjorde det under IAS 39, kan en justering göras i resultaträkningen till övrigt totalresultat. I temporary exemption kan företag som huvudsakligen bedriver försäkringsverksamhet få ett tillfälligt undantag att senarelägga övergången till IFRS 9 till den 1 januari 2021 för att kunna samordna tillämpningen med den nya redovisningsstandarden för försäkringsavtal, IFRS 17 som förväntas börja gälla från detta datum. I temporary exemption fortsätter företaget att tillämpa IAS 39 tills övergång till IFRS 17 sker, dock senast till 1 januari 2021. Förenade Liv planerar att använda möjligheten till samordning med IFRS 17 Försäkringskontrakt och därmed senare tillämpning av IFRS 9.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder. Standarden ersätter IAS 18 samt övriga standarder avseende intäktsredovisning. IFRS 15 träder ikraft 2018 och EU godkände standarden i under tredje kvartalet 2016. Syftet med en ny intäktsstandard är att ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som ska ersätta befintliga standarder och uttalanden om intäkter. Standarden anvisar att intäktsredovisning ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtagande för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Branscher som bedöms påverkas mest är telekom-, programvaru-, fastighets-, flyg-, försvars-, bygg- och anläggningsbranscherna samt företag som ägnar sig åt kontraktstillverkning. Alla företag kommer dock att påverkas av de nya, väsentligt utökade upplysningskraven. Tre alternativa sätt finns för övergången; full retroaktivitet, delvis retroaktivitet (inkluderar lätttnadsregler) och en "ackumulerad effekt-metod" där eget kapital justeras per 1 januari 2018 för kontrakt som är pågående enligt det gamla regelverket (IAS 11/IAS 18). Standarden är inte tillämplig på försäkringsavtal men är tillämplig för de avtal eller delar av avtal som bedöms utgöra en tjänst. Förenade Liv har gjort en översiktlig utvärdering av effekterna som bedöms bli små.

Tillägg till IAS 7 Kassaflödesanalys: Tillägget avser ytterligare upplysningar avseende förändringar för skulder hänförliga till finansieringsverksamheten. Tillägget ska tillämpas från 2017.

Tillägg till IAS 12 Skatter: IASB har förtydligat hanteringen av uppskjutna skattefordringar relaterade till realiserade förluster på skuldinstrument som värderas till verkligt värde. Tillägget ska tillämpas från 2017.

Redovisning av försäkringsavtal

Klassificering av avtal

Förenade Liv har klassificerat alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för bolaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Företaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken är minst fem procent. Samtliga avtal har klassificerats som försäkringsavtal.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

Som premieinkomst för gruppliv redovisas premier för försäkringsavtal för vilka bolagets ansvar inträtt under verksamhetsåret.

Som premieinkomst i skadeförsäkringsrörelsen redovisas den totala bruttopremien som inbetalts eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång. Som premieinkomst redovisas också premier för försäkringsperioder som påbörjas först efter räkenskapsårets utgång, om de enligt avtal förfaller till betalning under räkenskapsåret.

Med bruttopremie menas den avtalsbestämda premien för hela försäkringsperioden efter avdrag för sedvanliga kundrabatter.

Utbetalda försäkringsersättningar

Som utbetalda försäkringsersättningar redovisas utbetalningar till försäkringstagare under räkenskapsåret på grund av inträffade försäkringsskador, oberoende av när skadan inträffat.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar består av livförsäkringsavsättningar, avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, avsättning för oreglerade skador samt avsättning för återbäring och rabatter. Förändring av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal redovisas över resultaträkning under respektive rubrik.

Livförsäkringsavsättning

Avsättning för sjukförsäkringar är kapitalvärdet av framtida förväntade utbetalningar. Avsättning för premiebefrielseförsäkringar är kapitalvärdet av framtida förväntade utbetalningar minus kapitalvärdet av förväntade framtida premier som skulle ha erlagts under den tid då premiebefrielse pågår. Som grund för antaganden om sjukutveckling och dödlighet används dels den sjuklighet och dödlighet som observerats i försäkringsbeståndet, dels de olika studier som görs av sjukledighet och dödlighet bland försäkrade och i befolkningen.

Vid värdering av sjukförsäkringar och premiebefrielseförsäkringar ska förväntade kassaflöden diskonteras med ett antagande om aktuell ränta (per balansdag) som väljs i enlighet med FI's föreskrift om val av räntesats (2015:12).

Diskonteringsräntan beräknas utgående från marknadsräntor för ränteswappar på balansdagen, justerade för kreditrisk, samt på en modellerad långsiktig terminränta. Negativa marknadsnoteringar efter kreditjustering sätts till noll. Marknadsräntorna ges full vikt upp till tio år, varefter de fäses ut linjärt upp till tjugo års löptid. Därefter ska kurvan fullt ut konvergera mot den långsiktiga terminräntan. Den långsiktiga terminräntan uppgår till 4,2 procent.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättning för ej intjänade premier utgör värdet av bolagets samlade ansvarighet för löpande försäkringar. Beräkningarna av avsättningarna har gjorts enligt vedertagen metodik innebärande att man beaktar hur stor del av premien för varje enskild försäkring som hänförs sig till tiden efter redovisningsperioden. I grenar där premienivån har bedömts som otillräcklig ska den enligt ovan beräknade avsättningen för ej intjänade premier för vid redovisningsperiodens slut gällande försäkringar förstärkas med en avsättning för kvardröjande risker avseende perioden fram till nästa förfallodag. Inga sådana avsättningar har gjorts under året.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för kända men oreglerade skador har gjorts till sitt kända belopp med tillägg för beräknade återstående utbetalningskostnader samt beräknade återstående skaderegleringskostnader.

Avsättning för okända skador avseende såväl skadekostnader som skaderegleringskostnader har skett med hänsyn till erfarenhet av för varje tidpunkt inträffade men i efterhand rapporterade försäkringsfall. De metoder som används för okända oreglerade skador är chain-ladder och bomhutter ferguson. Dessa metoder är vedertagna aktuariella metoder som är väl kontrollerade och accepterade. Oavsett metod finns dock ett naturligt inslag av osäkerhet beroende på ändrade förutsättningar inom och utom bolaget över tiden, samt rent slumpmässiga svängningar. Utöver avsättningen för kommande skadeutbetalningar görs även avsättning för återstående skaderegleringskostnader.

Denna avsättning baseras på erfarenheter från tidigare års skaderegleringskostnader och en uppskattning av den totalt utestående mängden skador som återstår att reglera.

ICA

För sjukräntor beräknas avsättningarna med livaktuariella metoder. Detta innebär att framtida kostnader beräknas med beaktande sannolikheten för insjuknande/tillfrisknande, driftkostnadsbelastning. Antaganden om insjuknande och dödlighet används dels den sjuklighet och dödlighet som observerats i försäkringsbeståndet, dels de olika studier som görs av sjuklighet och dödlighet bland försäkrande och i befolkningen. Avsättning för övriga oreglerade skador diskonteras inte.

Avsättning för återbäring och rabatter

Tilldelad återbäring består av återbäring som tilldelas försäkringstagarna men som vid bokslutstillfället ännu ej förfallit till betalning. Avsättningen avser grupplivförsäkring, olycksfall samt sjukförsäkring (skador från 2002) och regleras i samband med sänkta försäkringspremier och utbetalningar.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, skadereglering, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring, kapitalavkastning kostnader samt i vissa fall övriga tekniska kostnader.

Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som en skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna återförsäkringsavtal, inklusive portföljpremier. Premierna periodiseras så att kostnaden fördelas till den period som försäkringsskyddet avser. Avdrag görs för belopp som gottskrivits på grund av portföljåterdragning eller en förändring av återförsäkrarens andel av proportionella återförsäkringsavtal.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Företaget bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångar avseende återförsäkringsavtal varje årsbokslut/kvartal. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången så skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar driftskostnader för kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Realiserade vinster på placeringstillgångar respektive Realiserade förluster på placeringstillgångar. Realisationsvinster på andra tillgångar än placeringstillgångar redovisas som Övriga intäkter. Realiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning

Kapitalavkastning avseende skadeförsäkring redovisas under den icke-tekniska redovisningen initialt men förs om i sin helhet till det tekniska resultatet för skadeverksamheten. Kapitalavkastning i livförsäkringsrörelsen redovisas i det tekniska resultatet. Den totala

kapitalavkastningen fördelas mellan verksamhetsgrenarna genom att ta hänsyn till de försäkringstekniska avsättningarna för respektive verksamhetsgren, konsolideringsfond samt årets resultat före kapitalavkastning.

Skatter

Inkomstskatt

Alla verksamhetsgrenar inom Förenade Liv beskattas enligt lagen om inkomstskatt. Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt resultat eller i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Beloppen beräknas baserade på hur de temporära skillnaderna förväntas bli utjämnade och med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. I bolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra eget kapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt derivat. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat. Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiseras, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallad Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar samt obligationer och räntebärande värdepapper.

KA

Förenade Liv har som princip att hänföra samtliga dessa placeringstillgångar som är finansiella instrument till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

Beräkning av verkligt värde

För en beskrivning av hur verkligt värde bestäms hänvisas till not 20.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs eventuella lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, övriga finansiella placeringstillgångar, lån lämnade till koncernföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Förenade Liv har inte hänfört några skulder till värderingskategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde över resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Nedskrivningar av finansiella instrument

Nedskrivningsprövning för finansiella tillgångar i kategorin lånefordringar/kundfordringar

Vid varje rapporttillfälle utvärderar Förenade Liv om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisats för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflödena diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

En finansiell tillgång har ett nedskrivningsbehov endast om objektiva belägg visar att en eller flera händelser inträffat som har en inverkan på framtida kassaflöden för den finansiella tillgången om dessa kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt.

Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar uppskattade framtida kassaflöden är exempelvis följande:

- betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenären,
- att långivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts,
- ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp,

- att det är sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion och
- negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar.

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet.

Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Andra avsättningar

Pensioner och liknande förpliktelser

Pensionsförpliktelserna i Förenade Liv omfattar avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse eller genom försäkring. Folksam ömsesidig sakförsäkring har betalningsansvaret för pensionsplanen.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där Förenade Liv förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställde som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I juridisk person tillämpas andra principer för redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än de som anges i IAS19. Förenade Liv följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkningen av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

Pensionering i egen regi

Förenade Liv har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse utfäst till vissa anställda att ersätta 65 procent av lönen för dem som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelserna redovisas över resultaträkningen.

GA

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Syftet med reservposter under eget kapital

Aktiekapital

Aktiekapital är det kapital som bolagets ägare har tillskjutit bolaget. Storleken på aktiekapitalet regleras i bolagets bolagsordning. Aktieägarnas ansvar för ett bolags åtaganden är begränsat till det insatta aktiekapitalet.

Konsolideringsfond

Här redovisas det belopp som får användas för förlusttäckning och andra ändamål som följer av bestämmelser i bolagsordningen. Då bolaget är ömsesidigt bedrivet och därmed ej får dela ut vinst till ägarna sätts ansamlade vinster/förluster av till konsolideringsfonden.

Not 2. Upplysningar om risker

Denna not beskriver Förenade Livs riskhantering och lämnar kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Företagets riskhanteringssystem

Förenade Livs riskhanteringssystem syftar till att skapa struktur och stöd för verksamheten i arbetet med att hantera risker. Riskhanteringssystemet omfattar strategier, processer, rutiner och metoder för hur risker ska identifieras, värderas/mätas, hanteras, övervakas, följas upp och rapporteras samt hur uppgifter och ansvar för detta är fördelat. Riskhanteringssystemet är formaliserat genom styrande regelverk i form av policyer, riktlinjer och instruktioner.

Förenade Liv bedrivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att företagets risker ytterst bärs av försäkringstagarkollektivet. Eftersom syftet med risktagandet är att skapa värde för kunderna är risk en central komponent i Förenade Livs affärsmodeller. Risktagandet i företaget ska ske medvetet och kunna ställas i relation till företagets solvens- och kapital situation.

Riskfilosofi

Riskfilosofin anger Förenade Livs övergripande inställning till risk och risktagande. Företagets riskfilosofi är att risk tas medvetet och att risktagandet styrs som en integrerad del av verksamhetsstyrningen med utgångspunkt från Folksams vision och värderingar och med högt ställda krav på efterlevnad av lagar och regler. Företaget ska ta risker som förväntas addera sådant värde till kundnyttan att det motiverar tillskottet till det totala risktagandet. Risker som inte bedöms addera något värde begränsas i den utsträckning som är ekonomiskt försvarbart. Företaget ska enbart ta risk inom områden där det finns ett stort kunnande och kapacitet att hantera risk.

Risktagandet styrs genom den formaliserade struktur som ges av företagets riskhanteringssystem. För att riskhanteringssystemet ska fungera och skapa nytta i den dagliga verksamheten behöver företaget ha en sund riskkultur. Ledning och chefer bidrar till en sund riskkultur genom att i ord och handling förmedla till sina medarbetare vad som är företagets attityd till och aptit på risk, samt hur riskhantering bedrivs inom företaget. Alla företagets medarbetare bidrar till en sund riskkultur genom att agera i enlighet med företagets värderingar och hålla sig uppdaterade om aktuella regelverk.

Riskaptitramverket

Företagets riskaptitramverk är ett stöd för verksamheten vid styrning av företagets riskexponering och beslutas årligen av styrelsen. Ramverket består av komponenterna riskaptit, risktolerans, risk- och kapitalmätt, eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder. Riskaptitramverket utgör en central och viktig komponent i att binda samman företagets processer för mål- och strategiformulering, riskhantering och verksamhetsstyrning. Resultatet av företagets strategi- och affärsplaneringsprocess, samt företagets egna risk- och solvensbedömning, ska stämmas av med gällande riskaptitramverk och utgör även underlag för riskaptitramverkets utformning.

Risk- och kapitalmätten mäter och ger underlag för att analysera den möjliga effekten av olika risker på Förenade Liv. För att möjliggöra analys av företagets väsentliga risker är valet av riskmätt baserat på företagets styrmodell. Riskaptiten omfattar styrelsens uttryck för de risker, i art och omfattning, som företaget önskar exponera sig mot i sin strävan efter måluppfyllelse. Risktoleransen uttrycker vilken nivå på dessa risker som styrelsen är villig att ta. Risktoleransen ska begränsa företagets risktagande totalt såväl som nedbrutet på enskilda riskkategorier. Risktoleransen utgör även en utgångspunkt vid härledning av det samlade kapitalbehovet/målet.

Den kvalitativa riskaptiten anger den nivå på risk som är önskvärd för att uppnå företagets långsiktiga mål. Risker som företaget söker är risker som förväntas bidra positivt till Förenade Livs måluppfyllnad och där osäkerheten avseende möjligheten till måluppfyllnad är acceptabel och hanterbar. Risker som undviks är risker som företaget inte är villigt att exponera sig för då de negativa konsekvenserna inte förväntas överväga de positiva eller osäkerheten är större än vad företaget är villigt eller kapabelt att hantera.

Risktoleransen anges i form av en gräns med tillhörande eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder som, i händelse av att toleransgränsen överträds, kan genomföras i syfte att återföra riskexponeringen inom risktoleransen.

KT

Riskbaserad verksamhetsstyrning

Förenade Livs riskhanteringsystem baseras på principen om riskbaserad verksamhetsstyrning. Detta innebär att förändringar i företagets riskexponering, som kan uppstå till följd av beslut på olika nivåer, styrs genom att riskerna på ett strukturerat och transparent sätt identifieras, analyseras och hanteras. Detta görs samordnat med övriga analyser som genomförs i verksamheten. Särskilt väsentliga områden som omfattas av riskbaserad verksamhetsstyrning är företagets strategi- och affärsplanering, förvaltning av kapital, produkt- och erbjudandehantering samt hantering av andra väsentliga interna och externa förändringar.

Den samlade effekten som Förenade Livs övergripande strategier och affärsplaner har på riskexponering och kapitalbehov analyseras och stäms av mot riskkapiten genom en egen risk- och solvensbedömning. Styrelsen ges information om huruvida de långsiktiga mål och strategier samt affärsplaner och aktiviteter som föreslås, är förenliga med företagets riskkapit och kapitalbehov både på kort och lång sikt. Styrelsen beslutar årligen ORSA:n.

Riskhanteringsprocessen

Företagets riskhanteringsprocess är integrerad i verksamhetsprocesserna och utgör en viktig beståndsdel i den övergripande riskhanteringen. Nedan beskrivs riskhanteringsprocessens olika steg.

Identifiera risker

Företaget definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Risker på både kort och lång sikt identifieras med hjälp av olika metoder för olika kategorier av risk. Exempel på analysmetoder som tillämpas är omvärldsanalyser, verksamhetsanalyser, produkt- och erbjudandeanalyser samt portföljanalyser. Identifierade risker, inklusive deras orsaker och konsekvenser, dokumenteras och kategoriseras.

Syftet med riskidentifieringen är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och deras konsekvenser. Kunskap om verksamheten och dess risker finns i första linjen där respektive chef är ansvarig för att risker identifieras och dokumenteras inom sina ansvarsområden inklusive eventuell utlagd verksamhet. I samband med riskidentifiering ska även de konsekvenser som kan uppstå om risken inträffar och de bakomliggande orsakerna till risken identifieras och dokumenteras. Riskfunktionen stödjer första linjens riskidentifiering genom att tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd, samt stöd vid formulering och värdering av identifierade risker.

Genomföra riskanalys

Vid riskanalysen analyseras och värderas konsekvens och sannolikhet för de risker som identifieras. Effekten av samverkan mellan olika risker analyseras för Förenade Liv, detta för att kunna bedöma företagets sammanlagda riskexponering. För risker som bedöms samverka eller enskilt ha stor påverkan på flera områden inom verksamheten ska scenarioanalyser tillämpas.

Värdering av konsekvenser görs avseende kundpåverkan, påverkan på varumärke och ekonomisk påverkan. Metod och skalor för värdering av konsekvens och sannolikhet för verksamhetsrisk tillhandahålls av risk- och complianceavdelningen.

Hantera risker

I processens nästa steg hanteras riskerna genom att först besluta om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras för att därefter besluta om vilka eventuella åtgärder som ska vidtas, samt att slutligen planera och genomföra beslutade åtgärder. Företagets riskkapit är vägledande för beslut om hantering. Risktagandet begränsas av företagets risktolerans. Riskkapit och risktolerans beslutas av styrelsen. I styrande regelverk tydliggörs ansvaret för riskhanteringen i såväl första som andra ansvarslinjen. I första linjen är affärsområdeschefer och chefer för centrala enheter ansvariga för att hantera och dokumentera risker inom sina ansvarsområden. Inom andra ansvarslinjen har riskfunktionen ansvar för att utveckla och förvalta riskhanteringssystemet i enlighet med interna och externa regelverk för riskhantering.

Övervaka och följ upp risker, utvärdera riskhantering

Processens nästa steg innebär att följa upp och övervaka att riskhanterande åtgärder genomförs. Chefer i verksamheten följer upp att de riskhanterande åtgärder som beslutats genomförs och får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första linjens uppföljning samt följer upp och utvärderar utförande och effektivitet av riskhanterande åtgärder.

Analysera och rapportera riskexponering

De risker som identifieras rapporteras kontinuerligt vidare i organisationen till berörda parter, inklusive riskfunktionen. Rapporterings- och eskaleringsrutiner är anpassade efter organisationsstrukturen och vad som är mest lämpligt för respektive riskkategori.

Minst två gånger per år sammanställer och analyserar riskfunktionen information om företagets risker samt övergripande status på riskhanterande åtgärder. Riskfunktionen rapporterar sin bedömning av företagets sammanlagda riskexponering till vd och styrelse. Därutöver rapporterar riskfunktionen omgående till vd och/eller styrelse om det finns allvariga brister avseende riskhantering eller om händelser inträffat som kan leda till en materiell förändring av företagets riskexponering.

Risk- och kontrollorganisation

Styrelsen i Förenade Liv har det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs med god riskhantering. Ansvaret för riskhantering inom företaget följer i övrigt principen om de tre ansvarslinjerna.

Första ansvarslinjen

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten där riskerna tas, vilket även innebär ansvar för att riskerna hanteras. Inom första ansvarslinjen är affärsområdeschefer och chefer för centrala enheter ansvariga för att identifiera, analysera/värdera, hantera och dokumentera risker inom sina ansvarsområden. Detta innefattar även eventuell utlagd verksamhet. I chefsansvaret ingår att säkerställa god intern kontroll genom att se till att de processer och/eller rutiner som används möjliggör ett medvetet risktagande. Detta sker genom effektiva kontroller och övervakning av processer. Chefer på alla nivåer ansvarar för att den verksamhet de leder bedrivs enligt fastställda principer för riskhantering.

Alla medarbetare i företaget har, inom ramen för sina arbetsuppgifter eget ansvar för att identifiera, hantera risker och rapportera risker. Medarbetarna ska även rapportera incidenter såväl som väsentliga brister, limitöverträdelser och andra avvikelser till närmaste chef och/eller till funktionerna i andra ansvarslinjen i enlighet med vid var tid gällande rutiner.

Första ansvarslinjen ska ge andra och tredje ansvarslinjen tillgång till den information dessa behöver för att kunna genomföra kontroller och analyser av företagets riskexponering.

Andra ansvarslinjen

Den andra ansvarslinjen utgörs av aktuarie-, risk- och compliancefunktionerna. Dessa funktioner är underställda vd, och stödjer vd och styrelse i deras arbete med att fullgöra sitt ansvar för aktuarie-, risk-, compliance- och internkontrollverksamheten i företaget. Inom andra ansvarslinjen har riskfunktionen ansvar för att utveckla och förvalta riskhanteringssystemet i enlighet med de krav och principer som anges i företagsstyringspolicyn och övriga styrande regelverk för riskhantering. Riskfunktionen ska stödja, övervaka och vid behov utmana första linjens identifiering, analys, värdering och hantering av risker. När det gäller risker i försäkringsrörelsen ansvarar aktuariefunktionen för motsvarande aktiviteter. Riskfunktionen och aktuariefunktionen ska även tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd och stödja första linjen vid tillämpningen av dessa. Ansvar, uppgifter och rapporteringsrutiner för andra linjens funktioner har fastställts i styrande regelverk.

Tredje ansvarslinjen

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionen som arbetar på styrelsens uppdrag. Internrevisionen granskar och utvärderar riskhanteringssystemet, samt första och andra ansvarslinjens arbete med intern styrning och kontroll inklusive riskhantering. Ansvar och uppgifter för internrevisionen fastställs av styrelsen i styrande regelverk.

Styrelsens ansvar

Styrelsen är ytterst ansvarig för riskhanteringen. Ansvaret innebär bland annat att säkerställa att riskhanteringssystemet är ändamålsenligt och proportionerligt i förhållande till verksamhetens komplexitet och riskexponering. Styrelsen ansvarar även för uppföljning av att företagets riskhanteringssystem fungerar i enlighet med styrelsens avsikter.

Styrelsen beslutar om företagets riskkaptit och risktolerans och säkerställer att riskkaptiten och principerna för riskhantering ligger i linje med företagets långsiktiga mål, strategier och affärsplaner. Styrelsen ska även säkerställa att den får tillgång till information om och har förståelse för de materiella risker som företaget är eller kan bli exponerat för. Styrelsen ska proaktivt begära information om materiella risker samt utmana den information som kommer från första och andra ansvarslinjen. Slutligen ska styrelsen säkerställa att information från riskhanteringssystemet beaktats vid styrelsebeslut. Hur detta sker ska dokumenteras.

Verkställande direktörens ansvar

Vd ska leda företaget i enlighet med de regelverk styrelsen fastställt. Vd ska därutöver fastställa de styrande regelverk som behövs för att tydliggöra ansvar och genomförande av riskhantering.

För att säkerställa ett aktivt informationsutbyte mellan ansvarslinjerna och öka kvaliteten i beslutsunderlag och rapportering till vd och styrelse har vd inrättat kommittéer där risk- och kapitalfrågor bereds och diskuteras. Första och andra ansvarslinjen är representerade i dessa kommittéer.

Väsentliga risker i Förenade Liv

Förenade Liv definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Den verksamhet som Förenade Liv bedriver innebär risker som kan leda till förluster i försäkringsprodukter eller tillgångar. Händelser kopplade till försäkringsavtalen eller finansiella händelser vilka kan påverka företagets möjligheter att nå sina mål kallas försäkringsrisker respektive finansiella risker. Risker kan även uppstå som följd av såväl politiska förändringar, innovationer, förändrad rättslig praxis som icke ändamålsenliga interna processer, rutiner och system och brott mot externa eller interna regler. Dessa risker rymms inom kategorin verksamhetsrisker.

I kommande avsnitt beskrivs Förenade Livs försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Försäkringsrisker

Förenade Liv erbjuder grupp-försäkringar till anställda och medlemmar genom de arbetsgivare och organisationer som företräder dem. Försäkringarna är ettåriga riskförsäkringar. Företaget utvecklar och erbjuder också skräddarsydda försäkringslösningar. Bland produkterna där Förenade Liv är försäkringsgivare finns försäkringar för graviditet, föräldraskap, sjukdom, olycksfall och dödsfall. Förenade Liv ska vara ett ansvarstagande och pålitligt bolag med god kontroll av försäkringsriskerna.

Det breda produktutbudet exponerar Förenade Liv mot en mängd olika försäkringsrisker. Risker förekommer i samband med tecknande av försäkring, i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar och i samband med fördelning av överskott. Därutöver finns även koncentrationsrisker och katastrofrisker.

Den övergripande styrningen av försäkringsriskerna fastställs i de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller bland annat principer för hur premier bestäms, försäkringstekniska avsättningar beräknas och hur överskott fördelas. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. Riktlinjerna föreslås av aktuariefunktionen och beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, som föreslås av bolagsansvarig aktuarie och beslutas av vd, anges vilka antaganden och beräkningsmetoder som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas.

Hantering av försäkringsrisker

Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsbolag. Korrekt prissättning av riskerna tryggar Förenade Livs långsiktiga lönsamhet. Reservesättningarna måste vara tillräckliga och fördelningen av överskott skälig. Risker liksom principer och verktyg för riskhantering kan skilja sig åt mellan olika typer av försäkringskontrakt.

Löpande rapportering av bland annat riskkänslighet, konsolidering och andra nyckeltal till styrelsen utgör en del av bolagets interna uppföljning och riskhantering.

Dödlighetsrisk

Med dödlighetsrisk avses risken för att Förenade Livs möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av en ökad dödlighet bland de försäkrade. Om dödligheten underskattas vid tecknande av försäkring leder det till att ett ökat antal ersättningar utbetalas.

Sjuklighetsrisk

Med sjuklighetsrisk avses risken för att Förenade Livs möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar av de försäkrades insjuknande eller tillfrisknande.

Risken hanteras genom att sjukligheten i bestånden följs upp, och genom att sjuklighetsantaganden uppdateras. Sjuklighetsrisk hanteras även genom hälsokrav i samband med tecknande av försäkring. I samband med skadereglering av sjukfall sker också riskbedömning, främst av så kallade oriktiga uppgifter eller av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkringen.

Driftskostnadsrisk

Med driftskostnadsrisk avses risken för att Förenade Livs möjlighet att nå sina mål påverkas av risken för att de driftskostnader som försäkringen medför underskattas. Underskattade driftskostnader kan medföra förluster på grund av otillräcklig avsättning avseende driftskostnader. Även fördelning av överskott påverkas av belastning för driftskostnader.

Frekvensrisk och ersättningsrisk

Inom skadeförsäkring bestäms i huvudsak den totala kostnaden för en försäkringsprodukt av antalet inträffade skador och storleken på dessa. Riskerna med anledning av osäkerheten i antalet skador har Förenade Liv valt att benämna frekvensrisk. Riskerna med anledning av osäkerheten i skadebelopp benämns ersättningsrisk. I skadeförsäkringsrörelse hanteras dessa risker med olika metoder för redan inträffade skador och sådana som ännu inte skett. Osäkerheten i avsättningarna för inträffade skador är kopplad till ersättningsnivå, förväntad avvecklingstid och eftersläpning i skaderapporteringen (inträffade men ännu ej rapporterade skador). När det gäller osäkerheten i avsättningen för icke inträffade skador är denna kopplad till såväl skadefrekvens som skadebelopp. En utförligare beskrivning av riskerna följer nedan.

Frekvensrisk

Denna risk är mest signifikant för icke inträffade skador då skadefrekvens är en väsentlig faktor i premieberäkningen, tillsammans med antaganden om framtida skadebelopp och driftskostnader. En underskattning av skadefrekvens leder till att den beräknade premien inte kommer att motsvara de faktiska skadekostnaderna förknippade med försäkringen. För skador som redan inträffat men ännu inte kommit till bolagets kännedom är denna risk kopplad till eftersläpningen i skaderapporteringen och kan leda till otillräcklig nivå på avsättningen för oregrerade skador.

Ersättningsrisk

Antaganden om skadebelopp för icke inträffade skador är, i likhet med antalet skador, en väsentlig faktor i premieberäkningen. En underskattad ersättningsrisk leder till att den beräknade premien och övriga intäkter i försäkringen inte kommer att motsvara de

faktiska skade- och driftskostnaderna förknippade med försäkringen. När det gäller inträffade skador, inklusive de icke rapporterade, är denna risk främst kopplad till osäkerheten i såväl avvecklingstiden som ersättningsnivån.

Icke inträffade skador

Det är viktigt att reducera frekvensrisk och ersättningsrisk för icke inträffade skador för Förenade Liv och därför prissättningen av försäkringskontrakten ses över löpande. Underlag till analysen hämtas från databaser som innehåller information om historisk exponering och skaderesultat. Denna information analyseras regelbundet med olika typer av statistiska metoder. Vid behov görs förändringar i prissättningen som träder i kraft vid förnyelsen av avtalen. Utöver prissättningen ser Förenade Liv även löpande över försäkringsvillkor och teckningsregler i syfte att diversifiera riskurvalet och få täckning för de kostnader som är förknippade med försäkringsavtalet

Inträffade skador

Risken för att de försäkringstekniska avsättningarna inte räcker för att reglera inträffande skador, hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador och utbetalningsströmmar. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt överskott eller underskott redovisas i sin helhet i resultaträkningen som ett avvecklingsresultat. Olika typer av skador hanteras på skilda sätt och ändrade lagar, regler, rutiner eller överenskommelser kan innebära att den framtida skadeutvecklingen skiljer sig från den historiska.

Annulationsrisk

Annulationsrisken är ytterst begränsad inom Förenade Liv då åtaganden upphör i samband med försäkrings upphörande. Ett undantag är förtidskapital, där rätten till ersättning sker med en eftersläpning på upp till 3 år vilket innebär att en lämplig avsättning måste bokas för att täcka kostnaden. Antaganden som används för denna reservsättning ses löpande över för att bättre kunna spegla avsättningsbehovet.

Koncentrations- och katastrofrisker

Med koncentrationsrisk vid tecknande av försäkring avses risken för otillräcklig riskutjämning på grund av för litet kollektiv eller skevt urval. Förenade Livs försäkringsverksamhet är inriktad på stora kollektiv. Inom ett och samma kollektiv adderas en stor mängd oberoende risker vilket ger en riskutjämning och minskar riskerna vid tecknandet. Katastrofrisk är risken för ett stort antal dödsfall eller sjukfall som följd av en katastrof.

Risker vid tecknandet och katastrofrisker hanteras bland annat via återförsäkring. Återförsäkringsprogrammet för 2016 omfattar katastrofåterförsäkring för olyckshändelser med fler än ett skadefall samt kvotåterförsäkring avseende sjukvårdsförsäkring. Återförsäkringsprogrammet fastställs av styrelsen och ses över löpande.

Risker vid fördelning av överskott

Enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska fördelning av överskott styras av försäkringarnas bidrag till överskottet. Försäkringsrisker vid överskottshantering finns både i samband med hur mycket överskott som fördelas på kundernas försäkringar som återbärning och i samband med hur utbetalning av överskott fördelas över tiden. Konsekvensen av felaktig överskottshantering är en oskälig fördelning av överskott mellan olika försäkringar.

Känslighetsanalys av reservsättningsantaganden

I tabellen visas hur de försäkringstekniska avsättningarna skulle förändras om dödligheten, sjukligheten eller driftskostnaderna förändras. Dödssannolikheten antas minska med 20 %. En minskad dödssannolikhet innebär minskade avsättningar.

Sjukligheten stressas genom att;

- ettårs sannolikheten för insjuknande ökas med 50 %,
- sannolikheten att sjukfall upphör minskas med 20 % och
- driftskostnaderna antas öka med 10 %.

Analyserna är gjorda utan hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden.

Känslighetsanalys avsätningsrisk

Kkr		Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar	2016-12-31		2 178 156		
Minskad dödlighet		-20%	2 105 219	72 937	56 891
Ökad sjuklighet		50%	2 263 408	-85 252	-66 496
Ökade driftskostnader		10%	2 186 617	-8 461	-6 599

Kkr		Förändring i antagande %	Avsättningar netto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar	2016-12-31		2 109 787		
Minskad dödlighet		-20%	2 049 712	60 075	46 860
Ökad sjuklighet		50%	2 203 730	-93 943	-73 276
Ökade driftskostnader		10%	2 128 964	-19 177	-14 958

Kkr		Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar	2015-12-31		2 196 951		
Minskad dödlighet		-20%	2 123 384	73 567	57 382
Ökad sjuklighet		50%	2 282 938	-85 987	-67 070
Ökade driftskostnader		10%	2 205 527	-8 576	-6 689

Kkr		Förändring i antagande %	Avsättningar netto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar	2015-12-31		2 149 917		
Minskad dödlighet		-20%	2 077 925	71 992	56 154
Ökad sjuklighet		50%	2 234 063	-84 146	-65 634
Ökade driftskostnader		10%	2 158 309	-8 392	-6 546

Mkr	2016		2015	
	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp
Försäkrat belopp som betalas ut i händelse av dödsfall				
0-0,636 Mkr per kontrakt	1 354 540	159 615	1 260 467	169 826
0,636-1,272 Mkr per kontrakt	5 380	4 504	5 062	4 792
mer än 1.272 Mkr per kontrakt	517	626	399	568
	1 360 437	164 745	1 265 928	175 186

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Mätning av försäkringsrisk

Försäkringsrisk mäts främst genom stressstester och känslighetsanalyser, samt tidigare nämnda analyser av historiska skaderesultat, exponeringar och utbetalningsmönster. Kapitalkrav för försäkringsrisker under Solvens II ger även vägledning av företagets risksituation. Kapitalkraven analyseras närmare inom ramen för den årliga lämplighetsbedömningen av standardformeln under Solvens II.

Skadeförsäkring

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som nämnts tidigare. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i lagstiftning och rättspraxis. Känslighetsanalys har genomförts genom att mäta effekten på brutto, och nettoavsättningar (exklusive skadelivräntor och avsättning för framtida skaderegleringskostnader), vinst före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta. Någon hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden har därmed inte tagits.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Kkr

Antagande	Förändring i antagande	Avsättning % av brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
2016				
Försäkringstekniska avsättningar			2 178 156	
Genomsnittlig skadekostnad	10%	2 342 306	-164 150	-164 150
Genomsnittligt antal skador	10%	2 342 306	-164 150	-164 150
2015				
Försäkringstekniska avsättningar			2 196 951	
Genomsnittlig skadekostnad	10%	2 416 646	-219 695	-219 695
Genomsnittligt antal skador	10%	2 416 646	-219 695	-219 695

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättning ar netto	Resultat före skatt	Eget kapital
2016				
Försäkringstekniska avsättningar f.e.r		2 109 787		
Genomsnittlig skadekostnad	10%	2 280 548	-170 761	-170 761
Genomsnittligt antal skador	10%	2 280 548	-170 761	-170 761
2015				
Försäkringstekniska avsättningar		2 149 917		
Genomsnittlig skadekostnad	10%	2 371 784	-221 867	-221 867
Genomsnittligt antal skador	10%	2 371 784	-221 867	-221 867

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare gjorda uppskattningar

Nedanstående tabeller visar den uppskattade totala brutto- respektive nettokostnaden för oreglerade skador, både rapporterade och IBNR (inträffade men ännu ej rapporterade till försäkringsföretaget), vid slutet av varje skadeår. Tabellerna visar också utbetalningar hänförliga till dessa skador.

Kkr	Alla tidigare år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Totalt
Uppskattad slutlig skadekostnad								
i slutet av skadeåret (brutto)	5 157 838	713 420	613 321	675 040	785 232	894 964	932 573	9 772 388
Ett år senare	4 425 767	514 803	593 387	709 860	829 542	883 423		
Två år senare	4 069 933	504 616	598 966	724 943	850 502			
Tre år senare	3 951 347	517 092	611 846	733 902				
Fyra år senare	3 881 022	528 101	624 618					
Fem år senare	3 834 660	531 788						
Uppskattad slutlig skadekostnad 2016-12-31	4 365 171	531 788	624 618	733 902	850 502	883 423	932 573	
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar	3 637 028	478 269	549 950	630 755	673 965	621 626	474 929	7 066 522
Avsättning för oreglerade skador,	257 691	53 519	74 668	103 147	176 537	261 797	457 645	1 385 005
Skadebehandlingsreserv	16 128	3 091	4 210	5 784	10 167	19 319	25 905	84 603
Akkumulerat över/underskott	792 666	181 632	-11 297	-58 862	-65 271	11 540		
D:o i % av initial skadekostnad	15	25	-2	-9	-8	1		

Kkr	Alla tidigare år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Totalt
Uppskattad slutlig skadekostnad								
i slutet av skadeåret (netto)	5 086 966	674 412	577 151	644 469	759 372	858 609	873 540	9 474 519
Ett år senare	4 362 109	494 347	558 150	678 672	777 291	842 165		
Två år senare	4 024 148	484 591	564 445	688 780	799 430			
Tre år senare	3 915 389	496 500	577 975	696 875				
Fyra år senare	3 844 398	500 401	589 592					
Fem år senare	3 792 781	503 319						
Uppskattad slutlig skadekostnad 2016-12-31	3 836 951	503 319	589 592	696 875	799 430	842 165	873 540	
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar	3 643 768	451 199	517 805	597 748	627 074	591 420	446 620	6 875 634
Avsättning för oreglerade skador,	254 519	52 120	71 787	99 127	172 356	250 745	426 920	1 327 574
Skadebehandlingsreserv	16 128	3 091	4 210	5 784	10 167	19 319	25 905	84 603
Akkumulerat över/underskott	1 250 015	171 093	-12 441	-52 406	-40 058	16 443		
D:o i % av initial skadekostnad	25	25	-2	-8	-5	2		

Rapportering av försäkringsrisk

Regelbunden rapportering till vd och styrelse sker genom riskrapport och aktuarierapport. I riskrapporten, som tas fram av riskfunktionen, ges en samlad bild av riskläget, inklusive försäkringsrisker. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ uppföljning av risker.

Aktuarierapporten, som tas fram av aktuariefunktionen, fokuserar på försäkringstekniska avsättningar och därmed sammanhängande metoder och risker. Aktuarierapporten ger även en fördjupad bild av försäkringsrisker. Styrelsen får vidare en samlad bedömning av de totala försäkringsriskerna i företaget i så kallade statusrapporter. Extern rapportering sker i form av rapporter till Finansinspektionen, där bl.a. skadeutveckling för olika riskår redovisas. En rapport med egen risk- och solvensbedömning (ORSA) har tagits fram och rapporterats under 2016. Rapporten innehåller bl.a. ett antal möjliga framtida åtgärder för att minska försäkringsrisken.

Dokumentation av försäkringsrisk

Försäkringspolicy beslutas av styrelsen och innehåller bland annat försäkringstekniska riktlinjer, övriga bestämmelser kring försäkringstekniska avsättningar, bestämmelser vid teckning av försäkring, reservsättning, hantering av överskott, hantering av försäkringsrisker samt återförsäkring.

Kontroll av försäkringsrisk

Utfall av analyser dokumenteras, dels inför översyner av prissättningen för olika produkter och dels inför reservsättning i samband med bokslut och solvensrapportering. Även alternativa värderingar av försäkringstekniska avsättningar dokumenteras. Uppföljning av risker görs även i samband med att underlag tas fram för tillsynsrapportering.

Finansiella risker

Finansiell risk definieras som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av finansiella händelser. Exempel på händelser kan vara marknadshändelser såsom aktiekursfall eller förändring av marknadsräntor men även andra finansiella händelser som förändrad kreditvärdighet eller fallissemang hos motparter.

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att under gällande risk- och placeringsrestriktioner på bästa sätt bidra till en stabil och konkurrenskraftig premie. Valet av tillgångsportfölj görs med utgångspunkten att företaget ska tåla att utvecklingen på finansmarknaderna blir mycket svag. Ytterligare begränsningar vid valet av sammansättningen av tillgångsportföljer är att regulatoriska krav, så som solvens, ska uppfyllas med marginal beslutad av styrelsen.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av företagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av företagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna.

Vid valet av placeringsinriktning beaktas tillgångarnas och skuldernas egenskaper, såsom förväntad avkastning, risk och korrelation samt prognoser för försäkringsrörelsens utveckling. Därutöver görs en miljö- och etikanalys av de företag där placeringar görs. Den placeringsinriktning som fastställs ger ramar för tillgångsförvaltningen. Inom dessa ramar och limiter ansvarar kapitalförvaltningen för den löpande förvaltningen och för spridningen mellan olika tillgångsslag såsom aktier, obligationer, valutor, fastigheter samt alternativa placeringar (såsom hedgefonder eller placeringar i syfte att uppnå en exponering mot råvaror och infrastruktur).

Placeringar sköts både internt och genom externt utlagda förvaltningsuppdrag. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt värdepappersadministration har lagts ut till Swedbank Robur. Placeringar vars huvudsyfte är att matcha placeringsrisker i åtagandena eller justera portföljens risknivå hanteras internt inom Kapitalförvaltningen. Även specialplaceringar sköts internt.

Hantering av finansiella risker

Kapitalförvaltningen ansvarar för att styra, följa upp och utvärdera hur de utlagda förvaltningsuppdragen sköts. Swedbank Robur ansvarar för daglig kontroll av gällande placeringsriktlinjer samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till Riskfunktionen och Kapitalförvaltningen. Riskfunktionen genomför självständig uppföljning av exponeringar på daglig basis av de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjerna. Rapportering sker regelbundet till vd och styrelse avseende utvecklingen av de finansiella riskerna och omgående av eventuella överträdelser av limiterna.

I placeringsriktlinjerna anges principerna för vilka instrument, emittenter och motparter som är tillåtna att använda i förvaltningen av placeringstillgångarna. Den totala tillgångsportföljen i Förenade Liv är sammansatt av fem delportföljer: aktier, räntor, specialplaceringar och bolagsstrategiska innehav. I huvudsak används derivat för att skräddarsy portföljens risknivå. Ett annat syfte är att matcha placeringsrisker i åtagandena, t.ex. med ränteswappar för att förändra balansräkningens räntekänslighet.

Bolagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för företaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Exempel på en sådan placering är aktier i koncernföretag samt innehavet av aktier i Swedbank. Inom Kapitalförvaltningen finns Riskstyringskommittén som sammanträder veckovis. Vid dessa möten diskuteras riskexponeringen i förvaltningsportföljerna, och beslut fattas och protokollförs, om eventuella åtgärder för att effektivisera förvaltningen eller ändra riskexponeringen. Sådana åtgärder kan vara att förändra risknivån genom förändring av det mandat som den externa förvaltaren har fått eller genom att förändra risknivån med derivat. Under året har handel skett med aktier, räntebärande värdepapper, valutor och derivat på dessa (aktieindexterminer, ränteterminer och valuteterminer).

Marknadsrisker

Förenade Liv definierar marknadsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadspriser. Marknadsrisken är en betydande risk för Förenade Liv och delas i sin tur in i ränterisk, aktiekursrisk, spreadrisk samt valutarisk. Dessa risker värderas och utvärderas nedan, där effekten av eventuella derivatpositioner tas hänsyn till vid känslighetsanalyser.

Mätning av aktiekursrisk

Förenade Liv definierar aktiekursrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i aktiekurser. Aktiekursrisken mäts m h a känslighetsanalyser som mäter effekten på resultat före skatt och eget kapital av en nedgång med tio procent i marknadsvärdet på samtliga innehav, vilket illustreras i tabellen nedan. För aktiederivat mäts risken som värdeförändringen på derivatpositionen då den underliggande tillgången minskar i värde i samma utsträckning som övriga aktieinnehav.

Känslighetsanalys - aktiekursrisk, kkr	Marknadsvärde	Känslighet
2016-12-31		
Aktier	983	-98
Nettopåverkan resultat före skatt		-98
Nettopåverkan eget kapital		-76

Mätning av ränterisk

Förenade Liv definierar ränterisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadsräntor. Värderingen av företagets åtaganden är av stor betydelse för det finansiella resultatet och företagets stabilitet. Ränterisken, dvs. risken för förändringar i marknadsräntor, påverkar företagets riskutrymme.

För Förenade Liv är det ofördelaktigt med stigande marknadsräntor eftersom avsättningsbehovet då minskar mer än vad värdet av räntebärande placeringar gör. Denna räntekänslighet justeras löpande till önskad nivå genom justering av utlagda räntemandat och genom handel med räntederivat.

Ränterisken för tillgångarna mäts genom ett ränteskifte med + 1 procentenheter. Ränterisken för åtaganden mäts genom en parallellförskjutning av diskonteringsräntan med + 1 procentenheter.

Känslighetsanalys - ränterisk kkr	Marknadsvärde	Känslighet
2016-12-31		
Ökning av marknadsräntan		
Värdetförändring av räntebärande tillgångar	2 804 297	-90 325
Värdetförändring av redovisat värde på räntebärande skulder (inklusive realistiskt värderade försäkringsskulder)	243 490	5 958
Nettopåverkan årets resultat		-84 367
Nettopåverkan eget kapital		-65 806

Nedanstående tabell illustrerar hur företaget är exponerad för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindingstid.

Räntebindingstider för tillgångar och skulder	Högst 1 år	Längre än 1 år men högst 3 år	Längre än 3 år men högst 5 år	Längre än 5 år men högst 10 år	Längre än 10 år	Totalt
Räntexponering, kkr						
2016						
Tillgångar						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	342 000	1 074 181	941 686	319 066	126 846	2 803 779
Andra räntebärande finansiella instrument	262 820					262 820
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	604 820	1 074 181	941 686	319 066	126 846	3 066
Skulder och avsättningar						
Avsättningar för oreglerade skador som diskonteras	78 566	101 129	38 334	50 184	6 624	274 837
Livförsäkringsavsättningar som diskonteras	6 338	10 374	7 637	14 679	1 465	40 493
Livförsäkringsavsättning (premieperiodisering)	39 938					39 938
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	124 842	111 503	45 971	64 863	8 089	355 268
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	479 978	962 678	895 715	254 203	118 757	2 711 331
Nominellt värde räntederivat	-135 184	-	-	-	-	-135 184
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	344 794	962 678	895 715	254 203	118 757	2 576 147
Räntebindingstider för tillgångar och skulder						
Räntexponering, kkr						
2015						
Tillgångar						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	171 672	1 262 185	894 528	260 286	179 431	2 768 102
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	247 646	-	-	-	-	247 646
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	419 318	1 262 185	894 528	260 286	179 431	3 015 748
Skulder och avsättningar						
Avsättningar för oreglerade skador som diskonteras	81 574	103 798	39 139	50 973	6 723	282 207
Livförsäkringsavsättningar som diskonteras	7 086	11 599	8 539	16 412	1 638	45 274
Livförsäkringsavsättning (premieperiodisering)	47 409	-	-	-	-	47 409
Andra räntebärande finansiella instrument	316	-	-	-	-	316
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	136 385	1 377 582	942 206	327 671	187 792	375 206
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	282 933	-115 397	-47 678	-67 385	-8 361	2 640 542
Nominellt värde räntederivat	-29 870	-	-	-	-	-29 870
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	253 063	-115 397	-47 678	-67 385	-8 361	2 610 672

Ränterisk kassaflödesrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 procent påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindningstid upp till ett år.

Kkr	2016	2015
Ökning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	1 314	1 238
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	988	100
	2 302	1 338
Kkr	2016	2015
Minskning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	-1 314	-1 238
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-988	-100
	-2 302	-1 338

Valutarisk

Förenade Liv definierar valutarisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i valutakurser. I de fall tillgångar eller skulder är exponerade mot andra valutor än svenska kronor uppstår valutarisk. Valutaexponering får endast förekomma mot de valutor där exponering kan uppstå genom placeringar i aktier och räntor. Valutaexponeringen begränsas genom fastställda limiter och styrs främst genom nyttjandet av valutaterminer och -swappar. Företagets försäkringsåtaganden är i allt väsentligt denominerade i svenska kronor.

Valutarisken mäts som effekten på balansräkning och resultat av en uppgång med 10 procent i den svenska kronan mot samtliga aktuella valutaexponeringar. Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Valutakursexponering	USD	EUR	JPY	GBP	CHF	CAD	Övrigt
2016							
Placeringstillgångar							
Aktier och andelar	267 767	51 179	40 203	28 144	14 345	16 043	23 284
Andra finansiella placeringstillgångar	71	2	200	-	-	-	-
Övriga tillgångar	5 112	6 314	465	564	86	118	350
Summa tillgångar	272 950	57 495	40 868	28 708	14 431	16 161	23 634
Övriga skulder och avsättningar	-	50	-	-	-	-	-
Summa skulder och avsättningar	-	50	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	272 950	57 445	40 868	28 708	14 431	16 161	23 634
Nominellt värde valutaterminer	114 240	-63 909	12 753	-	-5 190	-	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	387 190	-6 464	53 621	28 708	9 241	16 161	23 634
Valutakursexponering							
2015							
Placeringstillgångar							
Aktier och andelar	232 258	46 423	35 830	27 667	10 105	11 782	25 486
Obligationer och andra räntebärande värdepapper							
Andra finansiella placeringstillgångar							
Övriga tillgångar	10 009	3 690	231	312	102	56	341
Summa tillgångar	242 267	50 113	36 061	27 979	10 207	11 838	25 827
Övriga skulder och avsättningar	-9	148	-	-	-	-	-
Summa skulder och avsättningar	-9	148	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	242 258	49 965	36 061	27 979	10 207	11 838	25 827
Nominellt värde valutaterminer	95 736	-37 670	11 966	-	-	-	-13 312
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	337 994	12 295	48 027	27 979	10 207	11 838	12 515

Känslighetsanalys - valutakursrisk

Tabellen visar hur en ogynnsam förändring med 10 procent av företagets nettoexponering mot respektive valuta (efter ekonomisk säkring med derivat) påverkar resultat före skatt och eget kapital.

	2016		2015	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
USD	387 190	-38 719	337 994	-33 799
EUR	-6 464	646	12 295	-1 230
JPY	53 621	-5 362	48 027	-4 803
GBP	28 708	-2 871	27 979	-2 798
CAD	16 161	-1 616	11 834	-1 183
CHF	9 241	-924	-	-
AUD	-	-	10 207	-1 021
Övrigt	23 634	-2 363	12 515	-1 252
Nettopåverkan resultat före skatt		-51 209		-46 085
Nettopåverkan eget kapital		-39 943		-35 946

Kreditrisk

Kredit-, motparts- och emittentrisker är risker att motparter eller emittenter inte fullgör sina finansiella förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Företaget har som policy att i huvudsak endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för en förteckning över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara små. Kreditrisk uppstår i placeringsverksamheten, men även inom återförsäkring.

Kreditrisk i återförsäkringsfordringar och återförsäkrarens andel av oreglerade skador

Förenade Livs återförsäkringspolicy innebär att avtal endast ingås med återförsäkrare med kreditbetyg A eller högre. Återförsäkrarnas kreditvärdighet ses över regelbundet för att säkerställa att det beslutade återförsäkringsskyddet upprätthålls. Den maximala kreditriskexponeringen som återförsäkringstillgångarna ger upphov till för företaget per balansdagen uppgår till 0 (16 961) miljoner kronor i fordringar på återförsäkrare och 49 786 (33 209) miljoner kronor i återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar

Kreditrisk i derivat

För standardiserade derivat begränsas kreditrisken till medel på konto hos den så kallade clearingkontohållaren. För ej standardiserade derivat begränsas kreditrisken i enlighet med ISDA-avtal och CSA-avtal. Den kreditriskexponering (efter avdrag för värde av säkerheter) som företaget är exponerat för i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av tabellen nedan (Maximal kreditexponering). Kredit- och motpartsriskerna bedöms vara små.

Mätning av kreditrisk

Den kreditriskexponering som företaget är exponerat för (efter avdrag för värde av säkerheter) i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Jämförelsetal marknadsrisker

I nedanstående tabell redovisas jämförelsetal avseende påverkan på resultat före skatt utifrån de kapitalkrav som beräknades enligt Trafikjuset år 2015. För aktieprisrisk redovisas effekten av en kursnedgång på 40 procent för svenska aktier och andelar samt en kursnedgång på 35 procent för utländska aktier. För åtaganden utgår scenariot från en parallellförskjutning av nominella marknadsräntor för ränteswappar i SEK med +/- 1 procentenhet. Diskonteringsräntan bestämdes i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter. För reala räntor utfördes motsvarande beräkning men med en parallellförskjutning med +/- 0,5 procentenheter.

Marknadsrisk	2015
Aktiekursrisk	-319 789

Maximal kreditriskexponering, kkr	2016			2015		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Tillgångsklass						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 775 148	-	2 775 148	2 732 938	-	2 732 938
Utlåning till kreditinstitut	4 552	-	4 552	-	-	-
Derivat	1 787	-	1 787	781	-	781
Fordringar	85 984	-	85 984	206 768	-	206 768
Upplupna ränteintäkter	28 631	-	28 631	35 164	-	35 164
Summa	2 896 102	-	2 896 102	2 975 651	-	2 975 651

Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar, kkr

2016	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	1 719 961	648 280	435 539				2 803 779

2015	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	1 770 976	540 886	456 240	-	-	-	2 768 102

Övriga finansiella tillgångar har ingen rating. Det redovisade värdet för finansiella tillgångar som annars skulle redovisas som förfallna till betalning eller nedskrivna och vars villkor har omförhandlats, eller som är antingen förfallna till betalning eller nedskrivna uppgår per balansdagen till ett ringa belopp.

Kreditexponering mot återförsäkrare, kkr	AA	Ingen rating	Totalt
2016-12-31			
Fodringar avseende återförsäkrare	-	-	-
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	49 534	252	49 786
Skulder avseende återförsäkrare	4 971	749	5 720
Summa	54 505	1 001	55 506
2015-12-31			
Fodringar avseende återförsäkrare		4 393	4 393
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	33 016	7 768	40 784
Skulder avseende återförsäkrare	-16 822	-139	-16 961
Summa	16 194	12 022	28 216

Finansiell koncentrationsrisk

Förenade Liv definierar finansiell koncentrationsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av tillgångar. Förenade Livs största koncentrationsrisk är exponeringen mot Swedbank. Denna koncentrationsrisk beaktas vid valet av placeringsinriktning och särskilt vid sammansättningen av företagets aktieportfölj. I relation till marknadsriskerna bedöms övriga koncentrationsrisker vara låga genom den diversifiering som ges av företagets placeringsinriktning.

Mätning av finansiella koncentrationsrisker

Den finansiella koncentrationsrisken mäts och följs upp för stora koncentrationer av riskexponeringar. De största koncentrerade exponeringarna följs upp särskilt genom scenarioanalys och uppföljning av utveckling av värde och andel av tillgångsportföljen.

Väsentliga koncentrationer

Per 2016-12-31 hade Förenade Liv följande stora exponeringar (för räntebärande värdepapper, aktier, derivat och övriga finansiella placeringstillgångar):

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk

Kkr 2016	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer	Kkr 2015	Totalt	Varav säkerställda bostadsobligationer
Handelsbanken	570 426	570 426	Svenska Handelsbanken	510 513	510 513
Nordea	487 106	476 354	Swedbank	668 086	456 651
Swedbank	675 783	430 034	Nordea	473 586	473 586
SEB	435 406	435 539	SEB	456 267	456 267
SBAB	24 486	24 486	SBAB	48 181	48 181
JP Morgan	9 177		JP Morgan	14 098	

Väsentliga koncentrationsrisker av aktierisk

Kkr 2016	Totalt	Kkr 2015	Totalt
Swedbank	542 939	Swedbank	460 393
Apple	8 637	Apple Inc	7 665
Alphabet	6 710	Alphabet	5 883
Microsoft	6 329	Microsoft	5 327
Exxon Mobil	5 199	Exxon Mobil	3 894
Johnson&Johnson	4 391	General Electric	3 854
Amazon.com	4 286	Amazon.com	3 499
JPMorgan	4 212	Johnson&Johnson	3 395
GE Capital	3 875	Wells Fargo	3 252
Facebook	3 766	Facebook	2 993

Likviditetsrisker

Förenade Liv definierar likviditetsrisk som risken att finansiella transaktioner inte kan fullgöras eller endast till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering. Tillgångarna placeras i huvudsak i värdepapper med god likviditet. Detta säkerställer att mängden likvida tillgångar med betryggande marginal överstiger företagets i närtid förväntade betalningsförpliktelser. För derivat har handel i huvudsak skett i marknader med god likviditet, varför likviditetsrisken bedöms vara låg. Företagets likviditetsexponering med avseende på återstående löptider på finansiella skulder framgår av tabellen nedan.

Tabellen visar odiskonterade nominella värden.

Kkr 2016	Återstående löptider				
	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Övriga skulder	-	23 088	-	-	-
	-	23 088	-	-	-

Kkr 2015	Återstående löptider				
	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Övriga skulder	-	17 284	-	-	-
	-	17 284	-	-	-

Verksamhetsrisker

Med verksamhetsrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i verksamhetens omvärld eller interna miljö eller till följd av strategiska, affärsrelaterade eller operativa beslut. Verksamhetsrisk delas in i följande underkategorier.

Affärsrisk

Affärsrisk, som avser risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av strategiska eller affärsrelaterade beslut eller händelser utanför företagets direkta kontroll. Affärsrisker kan till exempel uppstå till följd av innovationer och marknadsförändringar, regelverksförändringar, makroekonomiska och politiska händelser eller vid strategiska eller affärsrelaterade beslut. Affärsriskerna påverkas av företagets förmåga att hantera förändringar. Affärsrisk delas in i omvärldsrisk (händelser utanför bolagets direkta kontroll) och beslutsrisk (att strategiska eller affärsrelaterade beslut baseras på otillräckliga underlag eller analyser).

Operativ risk

Med operativ risk avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i den löpande verksamhetens genomförande, som uppstår till följd av processer, system eller människor.

Hantering av verksamhetsrisker

En grundläggande princip inom företaget är att risk ska tas medvetet och riskhanteringen är därför en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Riskhanteringen i företaget sker systematiskt både i verksamhetsprocesserna (löpande verksamheten) som i affärsplanering och inför väsentliga förändringar. Nedan beskrivs hur verksamhetsrisker hanteras inom företaget.

Identifiera verksamhetsrisker

Riskidentifiering innebär att systematiskt identifiera händelser som, om de inträffar, kan påverka företagets möjligheter och förmåga att nå såväl kortsiktiga som långsiktiga mål och att upprätthålla intern kontroll. Utgångspunkt vid riskidentifiering är verksamhetens mål, en aktuell omvärldsanalys och nulägesbedömning samt eventuella incidenter. Omvärldsanalysen ska innefatta bevakning av nya riskområden. En annan viktig grund för riskidentifiering är att bedöma hur kritisk den information är som hanteras i verksamheten eller påverkas av en förändring. Syftet med riskidentifiering är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och vilka hot eller eventuella möjligheter de kan innebära. Kunskap om verksamheten och dess risker finns framförallt i första ansvarslinjen där respektive chef är ansvarig för att risker identifieras inom sina ansvarsområden, som även innefattar eventuell utlagd verksamhet. I samband med riskidentifiering ska även de konsekvenser som kan uppstå om risken inträffar och de bakomliggande orsakerna till risken identifieras och dokumenteras. Riskfunktionen inom företaget stödjer och utmanar första ansvarslinjen i riskidentifieringen samt tillhandahåller metodstöd.

Genomföra riskanalys

I nästa steg genomförs en systematisk analys och värdering av konsekvens och sannolikhet för de risker som identifierats. Effekten av eventuell samverkan mellan olika risker ska också analyseras. Syftet är att ta fram underlag för beslut om hur riskerna ska hanteras och att göra det möjligt att bedöma företagets sammanlagda riskexponering. För risker som bedöms samverka eller enskilt ha stor påverkan på flera områden inom verksamheten ska scenarioanalyser tillämpas.

Värderingen av konsekvenser ska göras avseende kundpåverkan, påverkan på varumärke och ekonomisk påverkan. Genom att bedöma alla riskers konsekvens på varumärket fångas den sammanlagda så kallade "ryktesrisken".

Hantera verksamhetsrisker

Hantering av identifierade risker sker genom att besluta om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras, för att därefter besluta om vilka eventuella åtgärder som ska vidtas, samt att slutligen planera och genomföra beslutade åtgärder. Företagets riskaptit ska vara vägledande för beslut om hantering. Risktagandet begränsas ytterst av företagets risktolerans som anger vilken riskexponering som är acceptabel.

Övervaka och följ upp verksamhetsrisker, utvärdera riskhantering

Processens nästa steg innebär att chefer i första ansvarslinjen ansvarar för att följa upp att beslutade riskhanterande åtgärder genomförs och får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första ansvarslinjens uppföljning samt följer upp och utvärderar utförande och effektivitet av riskhanterande åtgärder. Riskfunktionen övervakar och utvärderar även den sammanlagda riskexponeringen i förhållande till företagets riskapitit och risktolerans. Avseende risker i försäkringsrörelsen har aktuariefunktionen motsvarande ansvar. Därutöver ansvarar Riskfunktionen för att definiera, analysera och följa upp riskindikatorer i syfte att i ett tidigt skede fånga upp signaler om ökad riskexponering.

Analysera och rapportera riskexponering

Första ansvarslinjen ansvarar för att löpande informera riskfunktionen om omständigheter som är relevanta för riskrapporteringen, om dessa inte framgår av riskförteckningen. Riskfunktionen ansvarar för att minst två gånger per år sammanställa och analysera information om företagets verksamhetsrisker. Analysen innefattar en bedömning av hur riskerna förhåller sig till beslutad riskapitit och risktolerans, riskernas utveckling över tid samt effekten av hur riskerna samverkar. Riskfunktionen rapporterar sin bedömning av företagets sammanlagda riskexponering till vd och styrelse.

Kontinuitetsplanering

Om händelser inträffar trots att riskreducerande åtgärder har vidtagits begränsas konsekvensen av dessa händelser med hjälp av kontinuitetsplaner och krisberedskap. Kris och kontinuitetsplaner är upprättade inom företaget och övas i syfte att kunna hantera en eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser. Styrelsens övergripande mål och krav när det gäller kontinuitetshantering tydliggörs i interna regelverk.

Incidenthantering

Incidenter rapporteras av alla medarbetare, åtgärder dokumenteras och följs upp. Rapporterade incidenter kategoriseras och värderas. Information om incidenter utgör en viktig del vid ovan nämnda självutvärdering av verksamhetsriskerna.

Kapitalhantering

I kapitalhanteringspolicyn fastställer styrelsen de övergripande principerna för kapitalhantering och likviditetshantering i Förenade Liv. Policyn utgör styrelsens verktyg för styrning av företaget med avseende på härledning och hantering av målintervall, kapitalbas och likviditetsriskhantering.

Policyn säkerställer att företaget är ändamålsenligt kapitaliserat för att vid varje tidpunkt klara den dagliga driften, täcka risker och åtaganden i verksamheten. Detta möjliggörs genom regelbunden utvärdering av målintervall samt analys av solvenssituation i företaget. Kapitalhanteringsprocessen ska vara samordnad med affärsplanering, egen risk och solvensbedömning samt riskhanteringssystem för företaget.

Kapitalhanteringen ska vara ändamålsenlig för styrning och måluppfyllnad, samt uppfylla alla gällande regelverkskrav. Kapitalhanteringen ska vara i enlighet med egen risk- och solvensbedömning och gällande affärsplaner för företaget.

Mål för kapitalisering

Företaget har definierat ett kapitalmål kompletterat med ett målintervall uttryckta i SCR-kvot. Kapitalmålet definieras som en långsiktig målbild kring vilken solvenskvoten tillåts fluktuera beroende av exempelvis svängningar på de finansiella marknaderna och variationer i försäkringsrörelsens resultat. Fluktuationen förväntas ske i huvudsak mellan målintervallens nedre och övre kapitalmål nivå. Kapitalmålet tar sin utgångspunkt i den av styrelsen stipulerade risktoleransnivån samt i övervägande om ytterligare kapital krävs i form av kapitalbuffertar.

Företaget ska vara kapitaliserat med betryggande kapitalbuffert så att Folksam Sak inte behöver tillskjuta kapital. Kapitalbufferten ska täcka kapital avseende långsiktighetsbuffert, återbäring, investeringar/tillväxt, förvärv samt eventuell ytterligare marknadsbuffert.

Kapitalbas

Företagets kapitalbas ska i huvudsak bestå av kapitalposter av hög kvalitet, det vill säga nivå-1 kapital. I primärkapitalet ingår aktiekapital, överkursfond, uppskjutna skattefordringar (netto) och den avstämningreserv som tillkommer genom att värdering av posterna i Solvens II-balansräkningen respektive den finansiella rapporteringen skiljer sig åt.

Aktuell kapitalsituation

Företaget har under 2016 genomfört en egen risk- och solvensbedömning för affärsplaneringsperioden. Det övergripande syftet med den egna risk- och solvensbedömningen är att utifrån företagets strategier, affärsplaner och exponeringar bedöma företagets kapitalbehov samt säkerställa att företaget klarar att möta riskerna och det legala kapitalkravet.

Den egna risk- och solvensbedömningen visar att Förenade Liv har en stabil finansiell situation och är tillräckligt kapitaliserat för att genomföra sin affärsplan. Vid utveckling enligt beslutad affärsplan klarar företaget alla tolerans- och varningsnivåer kopplade till SCR-kvoten och kapitalkraven under hela affärsplaneringsperioden.

För kvantitativa upplysningar se avsnitt femårsöversikt.

Not 3. Fusion

Den 1 juli 2015 fusionerades dotterföretaget Salus Ansvar Personförsäkringar AB org nr 516401-8573 med Förenade Liv. Salus Ansvar Personförsäkringar ABs premieintäkt (för egen räkning, resultat före skatt, samt nettotillgångar fram till fusionsdagen framgår av tabellerna nedan.

Namn	Premieinkomst f.e.r	Resultat före skatt
SalusAnsvar Personförsäkringar AB	2 362	8 368

Nettotillgångar:

Kkr	2016	2015
Immateriella tillgångar		-
Placeringsstillgångar		35 904
Omsättningstillgångar		
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar		3 709
Fordringar		21 859
Andra tillgångar		26 591
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 006
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven åf)		14 762
Skulder		1 772
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		97
Nettotillgångar		72 438

Fusionen redovisas enligt BFNAR: 1999:1

Not 4. Premiainkomst, kkr	2016	2015
Skadeförsäkringsrörelse		
Premieinkomst	639 114	566 356
Premier för avgiven återförsäkring	-60 660	-48 575
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-9 637	-54 792
Summa	568 817	462 989
Livförsäkringsrörelse		
Inbetalda och tillgodoförda premier	541 482	535 116
Premier för avgiven återförsäkring	-758	-773
Summa	540 724	534 343
Grupp-försäkringspremier	517 837	508 076
Premieinkomst för direkt livförsäkring		
Periodiska premier	517 837	508 076
Premieinkomst för direkt livförsäkring		
Premier för återbäringsberättigade avtal	517 837	508 076
Premier för ej återbäringsberättigade avtal	-	-

Not 5. Kapitalavkastning, intäkter, kkr	2016	2015
Erhållna utdelningar	35 670	37 318
Ränteintäkter med mera		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	24 663	31 647
Koncernbolag	69	16
Övriga ränteintäkter	1 870	-
Valutakursvinst netto	38 849	25 459
Realisationsvinst netto		
Aktier och andelar	7 244	17 471
Räntebärande värdepapper	34 359	31 416
Summa	142 724	143 327
Kapitalavkastning intäkter		
Livförsäkringsrörelsen	65 938	67 906
Skadeförsäkringsrörelsen	76 786	75 421
Summa	142 724	143 327

Not 6. Värdeökning på övriga placeringstillgångar, kkr	2016	2015
Aktier och andelar	96 899	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22 382	-
Summa	119 281	-
Värdeökning på övriga placeringstillgångar		
Skadeförsäkringsrörelsen	64 173	-
Livförsäkringsrörelsen	55 108	-
Summa	119 281	-

Not 7. Utbetalda försäkringsersättningar, kkr	2016	2015
Skadeförsäkringsrörelse		
Utbetalda försäkringsersättningar	-439 839	-388 000
Skadebehandlingskostnader	-45 137	-43 793
Återförsäkrares andel	53 038	34 870
	-431 938	-396 923
Livförsäkringsrörelse		
Utbetalda försäkringsersättningar	-428 112	-426 860
Skadebehandlingskostnader	-8 521	-9 199
Återförsäkrares andel	2 839	-1 715
	-433 794	-437 774

Not 8. Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r, kkr	2016	2015
Skadeförsäkringsavsättning		
Före avgiven återförsäkring	1 400	-346
	1 400	-346
Livförsäkringsavsättning		
Före avgiven återförsäkring	5 186	-44 826
	5 186	-44 826

GA

Not 9. Driftskostnader, kkr	2016	2015
Skadeförsäkringsrörelsen		
Anskaffningskostnader	-30 687	-23 841
Administrationskostnader inkl. mottagen driftskostnadsersättning	-48 808	-61 566
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	6 254	7 688
	-73 241	-77 719
Övriga driftskostnader		
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-45 137	-43 793
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-2 329	-2 241
Övrigt	-8 706	
	-56 172	-46 034
Livförsäkringsrörelsen		
Anskaffningskostnader	-19 624	-25 071
Administrationskostnader inkl. mottagen driftskostnadsersättning	-46 295	-57 375
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	-436	-
	-66 355	-82 446
Övriga driftskostnader		
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-8 521	-9 199
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-2 077	-1 999
Övrigt	-4 717	
	-15 315	-11 198
Summa Driftkostnader	-211 083	-217 397
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadslag		
Personalkostnader med mera	-71 716	-92 587
Lokalkostnader med mera	-13 998	-15 276
Avskrivningar med mera	-63	-144
Övrigt	-67 243	-52 159
	-153 020	-160 166
Arvode och kostnadsersättning till revisorer		
KPMG		
Revisionsuppdrag	-728	-473
Andra uppdrag	-	-69
Summa	-728	-542

Med revisionsuppdrag avser lagstadgad revision av års-och koncernredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal. Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 10. Kapitalavkastning, kostnader, kkr	2016	2015
Kapitalförvaltningskostnader	-4 405	-4 240
Räntekostnader med mera		
Övriga räntekostnader	-2 015	-1 763
varav från finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde med värdetförändringarna redovisade via resultaträkningen	-2 015	-1 763
Övriga finansiella kostnader	-839	-750
Summa	-7 259	-6 753
Kapitalavkastning		
Skadeförsäkringsrörelse	-4 023	-3 423
Livförsäkringsrörelsen	-3 236	-3 330
Summa	-7 259	-6 753

Not 11. Värdeminskning på övriga placeringstillgångar, kkr	2016	2015
Aktier och andelar	-	-34 716
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-35 941
Summa	-	-70 657

Värdeminskning på övriga placeringstillgångar		
Skadeförsäkring	-	-37 349
Livförsäkringsrörelsen	-	-33 308
Summa	-	-70 657

Not 12. Övriga tekniska intäkter	2016	2015
Övriga tekniska intäkter	19	23
	19	23

Not 13. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument, kkr
2016

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Låne- fordringar	Summa
Aktier och andelar	172 933	-	-	172 933
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	77 293	-	-	77 293
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	2 661	2 661
Summa	250 226	-	2 661	252 887

Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat, netto	-	8 273	-	8 273
Övriga skulder	-	-	-2 022	-2 022
Summa	-	8 273	-2 022	6 251

2015

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Låne- fordringar	Summa
Aktier och andelar	35 241	-	-	35 241
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	28 825	-	-	28 825
Övriga fordringar	-	-	1 318	1 318
Summa	64 066	-	1 318	65 384

Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat, netto	-	7 782	-	7 782
Övriga skulder	-	-	-1 264	-1 264
Summa	-	7 782	-1 264	6 518

Not 14. Skatter, kkr	2016	2015
Skatt på årets resultat		
Aktuell skattekostnad	-74 125	-14 628
Uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	-114 123	13 509
Summa	-188 248	-1 119
Specifikation av aktuell skattekostnad		
Avkastningsskatt	-	534
Aktuell skattekostnad avseende inkomstbeskattad verksamhet		
Periodens skattekostnad	-71 388	-4 475
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-2 737	-10 687
Summa aktuell skattekostnad/skatteintäkt	-74 125	-14 628
Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-114 123	13 509
Summa uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	-114 123	13 509
Skatt avseende inkomstskatt		
Aktuell skatt avseende inkomstskatt	-74 125	-14 628
Uppskjuten skatt	-114 123	13 509
Summa skatt inkomstbeskattad verksamhet	-188 248	-1 119
Avstämning av effektiv skattesats avseende inkomstskatt		
Resultat före skatt	481 729	-47 573
Resultat före skatt Salus Ansvar Personförsäkringar Ab	-	8 368
Summa resultat i inkomstbeskattad verksamhet	481 729	-39 205
Skatt enligt gällande skattesats, 22,0 % (22,0%)	-105 980	8 625
Andra icke avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	-1 384	409
Kupongskatt	4 002	
Avkastningsskatt		534
Ej aktiverat underskottsavdrag	-80 976	
Skatteeffekt hänförlig till tidigare år samt ändrade skattesatser	-3 910	-10 687
Summa	-188 248	-1 119
Not 15. Aktier och andelar, kkr	2016	2015
Bokfört värde	983 903	849 944
Anskaffningsvärde	639 760	624 747
Verkligt värde	983 903	849 944
varav:		
Noterade aktier	983 756	849 800
Onoterade aktier	147	144

Not 16. Obligationer och andra räntebärande värdepapper, kkr	2016	2015
Upplupet anskaffningsvärde		
Statsskuldsväxlar	-	26 006
Svenska staten	644 035	666 870
Svenska kommuner	164 788	88 604
Svenska bostadsinstitut	1 458 165	1 445 368
Svenska emittenter	423 113	443 090
Utländska stater	9 331	9 500
	2 699 432	2 679 438
varav:		
Noterade	2 699 432	2 679 438
Bokfört värde/Verkligt värde		
Statsskuldsväxlar	-	26 005
Svenska staten	687 279	692 803
Svenska kommuner	166 137	90 871
Svenska bostadsinstitut	1 482 101	1 464 154
Svenska emittenter	429 755	449 604
Utländska stater	9 876	9 501
	2 775 148	2 732 938
varav:		
Noterade	2 775 148	2 732 938
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	271 219	269 819
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	476	2 061

Vid värdering av räntebärande värdepapper enligt upplupet anskaffningsvärde skulle balansposten redovisas till ett belopp på 2 699 432 (2 679 438) kkr.

Not 17. Utlåning till kreditinstitut, kkr	2016	2015
Kreditinstitut Övriga värden	4 552	5 098
	4 552	5 098

Not 18. Fordringar avseende direkt försäkring, kkr	2016	2015
Försäkringstagare	83 192	53 069
	83 192	53 069

Not 19. Övriga fordringar, kkr	2016	2015
Övrigt	1 587	12 350
	1 587	12 350

Not 20. Finansiella tillgångar och skulder

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Tkr. 2016-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål								
Tillgångar										
Aktier och andelar i intresseföretag	983 903	-	-	-	-	983 903	983 903	983 756	-	147
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	2 775 148	-	-	-	-	2 775 148	2 775 148	2 775 148	-	-
Utlåning till kreditinstitut	-	-	4 552	-	-	4 552	4 552	-	-	-
Derivat	-	1 787	-	-	-	1 787	1 787	73	1 714	-
Fondförsäkringstillgångar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	1 587	-	-	1 587	1 587	-	-	-
Kassa och bank	-	-	-	-	262 820	262 820	262 820	-	-	-
Upplupna ränte- och hyresintäkter	28 631	-	-	-	-	28 631	28 631	28 631	-	-
Summa finansiella tillgångar	3 787 682	1 787	6 139	-	262 820	4 058 428	4 058 428	3 787 608	1 714	147
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>	28 631	1 787				30 418	30 418	73	1 714	-
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	153 298	153 298	-	-	-
Summa tillgångar	3 787 682	1 787	6 139	-	262 820	4 211 726	4 211 726	3 787 608	1 714	147
Skulder										
Derivat	-	2 290	-	-	-	2 290	2 290	201	2 089	-
Övriga skulder	-	-	-	-	16 991	16 991	16 991	-	-	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	-	-	8 408	8 408	8 408	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	2 290	-	-	25 399	27 689	27 689	201	2 089	-
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>		2 290				2 290	2 290			
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	-	2 325 707	2 325 707	-	-	-
Summa skulder	-	2 290	-	-	25 399	2 353 396	2 353 396	201	2 089	-

GA

Tkr. 2015-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Tillgångar som bestämts tillhör kategorin	Innehav för handelsändamål							
Tillgångar									
Aktier och andelar	849 944	-	-	-	849 944	849 944	849 800	-	144
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 732 938	-	-	-	2 732 938	2 732 938	2 732 938	-	-
Utlåning till kreditinstitut	-	-	5 098	-	5 098	5 098	-	-	-
Derivat	-	781	-	-	781	781	-	781	-
Övriga fordringar	-	-	12 350	-	12 350	12 350	-	-	-
Kassa och bank	-	-	-	247 646	247 646	247 646	-	-	-
Upplupna ränte- och hyresintäkter	35 164	-	-	-	35 164	35 164	35 164	-	-
Summa finansiella tillgångar	3 618 046	781	17 448	247 646	3 883 921	3 883 921	3 617 902	781	144
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>	<i>3 618 046</i>	<i>781</i>			<i>3 618 827</i>	<i>3 618 827</i>	<i>3 582 738</i>	<i>781</i>	<i>144</i>
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	241 740	241 740			
Summa tillgångar	3 618 046	781	17 448	247 646	4 125 661	4 125 661	3 617 902	781	144
Skulder									
Derivat	-	3 396	-	-	3 396	3 396	-	-	-
Övriga skulder	-	-	-	17 284	17 284	17 284	-	-	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	-	37 710	37 710	37 710	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	3 396	-	54 994	58 390	58 390	-	-	-
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>									
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	2 281 643	2 281 643			
Summa skulder	-	3 396	-	54 994	2 340 033	2 340 033	-	-	-

Information om finansiella instruments verkliga värden

I ovanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 1 Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Inga betydande överföringar mellan nivå 1, 2 och 3 har skett under året.

Information om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen

För finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen, såsom utlåning och skulder till kreditinstitut, övriga fordringar, kassa och bank, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, övriga skulder och övriga upplupna kostnader och förutbetalda kostnader anses det bokförda värdet reflektera det verkliga värdet.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (t ex courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument

GA

beträktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs. Sådana instrument återfinns på balansposterna aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företags-specifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument, obligationer, derivat samt onoterade innehav vilka redovisas i balansposten aktier och andelar.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

För innehav i onoterade aktier, främst riskkapitalbolag, ska värderingen i första hand följa IPEVCs principer eller likvärdiga värderingsprinciper och ska i första hand vara baserat på tillgängliga marknadspriser, men även andra värderingsmetoder som t. ex. diskonterat kassaflöde, substansvärderingsmetoden, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering används. Generellt gäller att innehaven ska uppvisa verkligt värde med beaktande av försiktighet och konsekvens i värderingen. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Verkligt värde för så kallade fond-i-fond ska fastställas utifrån underlag erhållet från extern part utsedd av fond i fondförvaltaren. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssätts. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva. Obligationer och andra räntebärande värdepapper utan officiell handel marknadsvärderas med hjälp av en yieldkurva baserad på Stibor (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig creditspread.

Derivat

Derivat värderas till verkligt värde. Börshandlade ränte- och aktieterminer tas upp till det verkliga värdet utifrån senaste officiella köp- eller säljkurs. Ränteswappar och swaptions värderas med hjälp av yieldkurvor baserad på köp- och säljkurs samt avseende Swaptions; även volatilitetsytor. OTC-aktieindexoptioner marknadsvärderas med hjälp av Black & Scholes värderingsmodell, med marknadsdata som input. Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot kronor för aktuell valuta vid värderingsdagens slut och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid. Transaktionskostnader för derivat kostnadsförs.

2016	Aktier och andelar	Totalt
Ingående balans	144	144
Totalt redovisade vinster och förluster		
redovisat i årets resultat	30	30
Försäljningslikvid försäljning	-27	-27
Utgående balans	147	147
Vinster och förluster redovisade i årets resultat		
för tillgångar som ingår i den utgående balansen 0	30	30

2015	Aktier och andelar	Totalt
Ingående balans 2015-01-01	-	-
Totalt redovisade vinster och förluster		
redovisat i årets resultat	14	14
Försäljningslikvid försäljning	-24	-24
Förflyttning in till nivå 3	154	154
Utgående balans 2015-12-31	144	144
Vinster och förluster redovisade i årets resultat		
för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2015-12-31	14	14

Under året har överföring av aktier och andelar skett från nivå 2 till nivå 3. Överföringen uppgår till 154 kkr. Anledningen till överföringen är att väsentlig indata inte är observerbar. Överföringarna anses ha ägt rum vid rapportperiodens slut.

Värderingstekniker och väsentliga indata för innehav tillhörande nivå 2

Förenade Liv har innehav i valutaterminer vilka hänförs till värderingskategori 2.

Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot svenska kronor för aktuell valuta och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid.

Värderingstekniker och väsentliga ej observerbara indata för innehav tillhörande nivå 3

Till nivå 3 hänförs andelar i investeringsfonder.

Förenade Liv innehav i investeringsfonder avser private equityfonder. Fonderna värderas med alternativ värderingsmetod för vilka observerbara indata inte finns tillgänglig.

Värderingen baseras på kurser och andelsvärden som erhålls från fondförvaltaren. Värderingen följer IPEVCs principer (International Private Equity and Venture Capital) utfärdade av EVCA (European Venture Capital Association), som är en sammanslutning av riskkapitalföreningar som har gått samman och tagit fram värderingsprinciper för beräkning av verkliga värden. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssätts. IPEVCs värderingsmetoder inkluderar användning av diskonterat kassaflöde, substansvärdeometoden, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering, som innebär att jämförelse görs av relativa värden för aktie och/eller företaget s.k. multiplar (nyckeltal).

Det föreligger inte någon aktiv handel och inte heller några noterade marknadsdata och för större delarna av innehaven finns det inte annan observerbar marknadsdata att tillgå för denna typ av tillgångar.

Not 21. Materiella anläggningstillgångar, kkr	2016	2015
Inventarier		
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående balans	1 588	1 570
Förvärv	-	18
Utgående balans 31 december	1 168	1 588
Akkumulerade avskrivningar		
Ingående balans	-1 299	-1 155
Årets avskrivningar	147	-144
Utgående balans 31 december	-1 152	-1 299
Redovisat värde 1 januari	289	416
Redovisat värde 31 december	16	289

Not 22. Disposition av företagets vinst eller förlust

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Konsolideringsfond	1 549 849 197,58
Årets resultat	293 480 592,00
varav	
Skadeförsäkringsrörelsen	81 932 700,00
Livförsäkringsrörelsen	211 547 892,00
Totalt, kronor	1 843 329 789,58

Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets vinst, 293 480 592 avsätts till konsolideringsfonden

Not 23. Obeskattade reserver, kkr	Periodiseringsfond
Ingående balans 2015	279 093
Avsättning /Upplösning	-43 551
Förändring till följd av fusioner	-
Utgående balans 2015	235 542

Ingående balans 2016	235 542
Avsättning /Upplösning	-235 542
Förändring till följd av fusioner	-
Utgående balans 2016	-
Summa	-

Periodiseringsfond	2016	2015
Avsättning 2011		42 562
Avsättning 2012		45 661
Avsättning 2013	-	72 358
Avsättning 2014		63 382
Avsättning 2015	-	2 819
Avsättning 2016		8 760
Summa	-	235 542

KI B

Not 24. Ej intjänade premier och kvardröjande risker, kkr	2016			2015		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans	-54 792	6 250	-48 542		-	-
Premieinkomst	639 114	-65 349	573 765	566 356	-55 599	510 757
Intjänade premier under perioden	-520 218	48 160	-472 058	-511 564	49 349	-462 215
Utgående balans	64 104	-10 939	53 165	54 792	-6 250	48 542

Not 25. Livförsäkringsavsättning, kkr	2016	2015
Ingående balans	226 444	181 262
Inbetalda premier	541 482	535 895
Premier som förbrukats under året	-540 924	-487 707
Avsättningar relaterade till Fusion	-	11
Övrigt	-7 154	-3 017
Utgående balans brutto	219 848	226 444
Utgående balans netto	219 848	226 444

Not 26. Avsättning för återbäring och rabatter, kkr	2016	2015
Ingående balans	554 279	617 908
Årets avsättningar för återbäring och rabatter	-129 682	-63 629
Utgående balans	424 597	554 279

Not 27. Avsättning för oreglerade skador, kkr	2016	2015
Ingående balans brutto	1 361 436	1 211 654
Kostnad för skador som inträffat innevarande år	958 478	885 173
Utbetalda försäkringsersättningar	-814 293	-867 852
Avvecklingsresultat	41 042	62 749
Avsättning relaterade till Fusion	-	14 426
Effekt av ändrade antagande	-77 056	55 287
Utgående balans avsättning för oreglerade skador	1 469 607	1 361 436
Utgående balans återförsäkrares andel	-57 430	-40 784
Utgående balans netto	1 412 177	1 320 652

Not 28. Avsättning för skatter, kkr	2016	2015
Uppskjutna skattefordringar och skulder		
Aktier och andelar	75 711	48 582
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 658	11 542
Derivat	-111	-564
Pensionsförpliktelser	-558	-1 007
Summa övriga uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder, netto	91 700	58 553

Samtliga förändringar mellan åren i posten uppskjuten skatt har redovisats som uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt i resultaträkningen.

Not 29. Pensioner och liknande förpliktelser, kkr	2016	2015
Ingående balans	3 697	4 681
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	94	144
Räntekostnad	101	113
Aktuariella vinster (-) och förluster (+)	-1 602	-1 606
Övrigt	-249	365
Utgående balans	2 041	3 697

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser

Diskonteringsränta	2,77%	2,90%
Förväntad avkastning på förvaltningsstillgångar	2,77%	2,90%
Framtida löneökning	3,25%	3,26%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,25%	3,26%
Framtida ökning av pensioner (Inflation)	1,75%	1,76%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
Livslängdsantaganden	2007:31	FFFS 2007:31

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser i moderföretaget avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställda väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Ytterligare information om pensionsantaganden lämnas i not Medelantal anställda samt löner och ersättningar.

Not 30. Skulder avseende direkt försäkring, kkr	2016	2015
Försäkringsföretag	1 218	5 481

Not 31. Derivat, kkr	2016	2015
Derivatinstrument med positiva värden eller värden noll		
Verkligt värde		
Aktieterminer	71	
Ränteterminer	2	
Valuteterminer	1 714	781
Ränteswappar	-	-
Summa verkligt värde	1 787	781

Derivatinstrument med negativa värden

Verkligt värde		
Aktieterminer	50	127
Ränteterminer	151	316
Valuteterminer	2 089	2 953
Summa verkligt värde	2 290	3 396

Nominellt belopp / återstående kontraktstid på derivat med positiva värden eller värde noll

	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
2016			
Aktieterminer	29		
Ränteterminer	27 340	-	-
Valutaterminer	1 730	-	-
2015	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Valutaterminer	779	-	-

Nominellt belopp / återstående kontraktstid på derivat med negativa värden eller värde noll

	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
2016			
Aktieterminer	6		
Ränteterminer	217 958	-	-
Valutaterminer	1 809	-	-
2015	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Aktieterminer	7	-	-
Ränteterminer	126 043	-	-
Valutaterminer	2 885	-	-

KH

Not 32 Upplysningar om kvittning

Bolaget har ISDA avtal för OTC derivatavtal. Detta avtal ger parterna en kvittningsrätt av marknadsvärdet på skulder mot marknadsvärdet på fordringarna på motparten i fall av allvarligt betalningsfallissemang. Vidare har bolaget i flera fall CSA avtal som kräver den ena parten i derivatavtalet ska ställa säkerhet till den andra om marknadsvärdet på en skuldposition överstiger en överenskommen nivå under en överenskommen tidsperiod.

		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen					
		Bruttobelopp redovisade finansiella tillgångar	Bruttobelopp av finansiella skulder resp. tillgångar som kvittats i balans-räkningen	Nettobelopp av finansiella tillgångar resp. skulder i balans-räkningen	Finansiella instrument	Erhållen kontant säkerhet	Netto belopp
2016							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	1 715	-	1 715	-777	-	938
Omvända repor, inlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	2 089	-	2 089	-777	-	1 312
Repor, utlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen					
		Bruttobelopp redovisade finansiella tillgångar	Bruttobelopp av finansiella skulder resp. tillgångar som kvittats i balans-räkningen	Nettobelopp av finansiella tillgångar resp. skulder i balans-räkningen	Finansiella instrument	Erhållen kontant säkerhet	Netto belopp
2015							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	781	-	-	-217	-	564
Omvända repor, inlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	2 953	-	-	-217	-	2 736
Repor, utlåning av värdepapper och liknande arrangemang		-	-	-	-	-	-

KA

Not 33. Övriga skulder, kkr	2016	2015
Skulder till koncernföretag	6 375	8 014
Skulder till närstående företag	211	47
Övrigt	10 405	9 223
Summa	16 991	17 284

Not 34. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, kkr	2016	2015
Semesterskuld samt skuld till Skatteverket	4 259	5 742
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	37 025	31 968
Summa	41 284	37 710

Not 35. Förväntade återvinningspunkter för tillgångar och skulder 2016

Kkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			-
Aktier och andelar		983 903	983 903
Obligationer och räntebärande värdepapper	207 432	2 567 716	2 775 148
Derivat	1 787	-	1 787
Utlåning kreditinstitut	4 552	-	4 552
Återförsäkrars andel av premiereserv	10 939	-	10 939
Oreglerade skador	57 430	-	57 430
Fordringar avseende direkt försäkring	83 192	-	83 192
Fordringar avseende återförsäkring	1 722	-	1 722
Övriga fordringar	1 587	-	1 587
Materiella tillgångar	16	-	16
Kassa och bank	262 820	-	262 820
Upplupna ränte- och hyresintäkter	28 631	-	28 631
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	-	-	-
Summa tillgångar	452 676	3 759 051	4 211 727
Skulder och avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	54 305	165 543	219 848
Avsättningar för oreglerade skador	562 116	907 491	1 469 607
Avsättningar för återbäring och rabatter	129 682	294 915	424 597
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	64 104	-	64 104
Avsättningar för andra risker och kostnader	107 741	-	107 741
Skulder avseende direkt försäkring	1 218	-	1 218
Skulder avseende återförsäkring	5 716	-	5 716
Derivat	2 290	-	2 290
Övriga skulder	16 991	-	16 991
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	41 284	-	41 284
Summa skulder och avsättningar	985 447	1 367 949	2 353 396

KF

Not 36. Ställda säkerheter, kkr	2016	2015
Övriga ställda säkerheter (bokfört värde)		
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar:		
Aktier och andelar	983 903	836 351
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 772 381	2 728 598
Derivat	-502	
Kassa och bank	46 625	
Upplupna räntor och hyresintäkter	28 624	35 152
Summa	3 831 031	3 600 101
För andras räkning pantsatta tillgångar		
Likvida medel	4 552	5 098
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 774	4 352
Summa	7 326	9 450
Totalt ställda säkerheter	3 838 357	3 609 551

Säkerheter har ställts i enlighet med clearinginstitutens angivna marginalsäkerhetskrav.

Ställda säkerheter

I händelse av bestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Förenade Liv har rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som tillgångarna enligt Försäkringsrörelselagen överstiger de åtaganden som bolaget har mot försäkringstagarna.

För andras räkning pantsatta tillgångar avser obligationer och/eller likvida medel pantsatta för positioner i börshandlade derivat. Pantsättning är ett krav från clearinginstitutet och således en förutsättning för handel.

För andras räkning pantsatta tillgångar avser också likvida medel pantsatta för positioner i OTC-derivat. Pantsättningen avser reglering av realiserat resultat och regleras via motparterna ingångna ISDA-avtal.

Not 37. Eventualförpliktelser

Belopp i kkr	2016	2015
Eventualförpliktelser	Inga	Inga

Not 38. Upplysningar om närstående

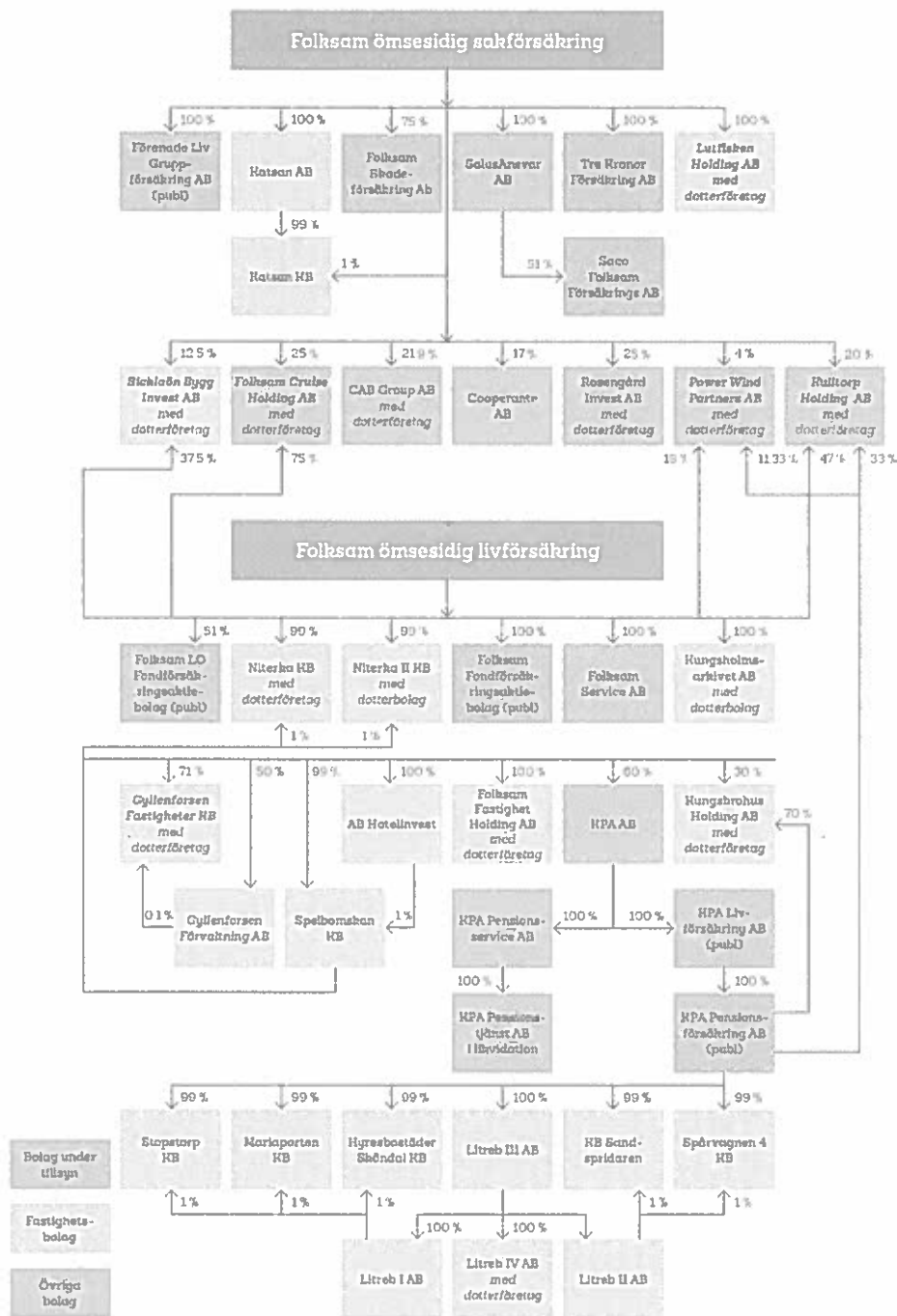
Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Förenade Liv och närstående bolag i Folksam (Folksam Sak-koncernen respektive Folksam Liv-koncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga bolag i Folksam definieras som närstående.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt bolag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med bolag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksam och företag/organisationer med inflytande i Folksam genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare" i not 39. Det förekommer inga transaktioner med övriga närstående parter utöver normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelserepresentation i bolag i Folksam. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkringstagarna.

KA

CA

Upplysningar om hur närståendetransaktioner ingås och följs upp

Varje år beslutar styrelsen om en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. Vid ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplanen. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsboksutslut ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan bolagen beslutas av styrelsen.

Kostnadsfördelning

Varje bolag, verksamhetsområde och produkt ska bära sina direkta och/eller indirekt hänförliga kostnader. Driftkostnader fördelas så långt som möjligt efter faktiskt nyttjande på bolag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som beslutats av styrelsen operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan kostnadsställen/bolag som intern debiteras. Överenskommelserna, dokumenteras, och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Närståendetransaktioner

Följande transaktioner har skett mellan Förenade Liv och närstående parter inom Folksam Sak koncernen, kkr	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2016	2015	2016	2015
Folksam ömsesidig sakförsäkring				
Administrativt stöd	27 117	32 826	-	-
Försäkringsrörelsen	6 812	6 731	508	1 417
IT	20 152	18 910	4 759	1 080
Kapitalförvaltning	73	480	-	-
Tre Kronor Försäkring AB				
Administrativt stöd	32	41	-	-
Försäkringsrörelsen	-	-	-	32
Saco Folksam Försäkrings AB				
Administrativt stöd	-	-	-	1 800
Försäkringsrörelsen	-	-	-	697
IT	-	-	214	525
SalusAnsvar Personförsäkringar AB				
Försäkringsrörelsen	-	-	-	209
Folksam Skadeförsäkring Ab				
Totalt	54 187	58 988	5 481	5 760

Följande transaktioner har skett mellan Förenade Liv och närstående parter inom Folksam Liv koncernen, kkr	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2016	2015	2016	2015
Folksam ömsesidig livförsäkring				
Administrativt stöd	20	16	-	-
Försäkringsrörelsen	3 382	3 822	-	1 525
Kapitalförvaltning	4 332	3 760	-	-
Totalt	7 734	7 598	-	1 525

2016 och 2015 har redovisats enligt en annan princip jämfört med årsredovisningen 2015.

Posten försäkringsrörelsen består framförallt av kostnader för skadehantering. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna ingår bland annat datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för redovisning och revision.

internränta

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan bolag inom Folksam. Räntan är STIBOR 1 vecka. I Förenade Liv uppgår inte internräntan till ett väsentligt belopp.

Utgående balanser, kkr	Fordringar		Skulder	
	2016	2015	2016	2015
Koncernföretag				
Folksam ömsesidig sakförsäkring			6 375	8 014
Tre Kronor Försäkring AB			211	47
Övriga företag				
Folksam ömsesidig livförsäkring	415	10 418		
Totalt	415	10 418	6 586	8 061

CA 3

Not 39. Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Medelantal anställda i Sverige ¹	2016	2015
Tjänstemän	88	114
varav män	47%	46%

¹ Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera bolag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställen inom Folksam i förhållande till utfört arbete. Utifrån tillikaanställningsmodellen är medelantal anställda 110 (112) personer.

Löner, ersättningar och övriga förmåner, Mkr	2016	2015
Styrelse	0,7	0,6
Verkställande direktör	1,1	1,4
Andra ledande befattningshavare	4,5	6,0
Summa ledande befattningshavare	6,3	8,0

Tjänstemän	42,6	47,8
Totalt	42,6	47,8

Sociala kostnader	21,2	28,6
varav pensionskostnader	7,6	11,4
varav pensionskostnader verkställande direktören	0,6	0,6

Fördelning kvinnor och män, ledande befattningshavare, antal	2016		2015	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelse	3	5	5	4
Verkställande direktör	-	1	1	-
Andra ledande befattningshavare	-	1	3	4
Summa kvinnor och män, ledande befattningshavare	3	7	9	8

Ersättningspolicy

Förenade Livs ersättningspolicy utgår från Folksam Saks ersättningspolicy samt de grundläggande värderingarna inom Folksam och har som mål att långsiktigt attrahera, motivera och behålla kvalificerade medarbetare med rätt kompetens vilka bidrar till att Förenade Liv når sina mål och strategier på kort och lång sikt. Ersättningen ska vara individuell och differentierad, den ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar på Förenade Liv. Ersättningsgarna ska utformas och bestämmas utan hänsyn till kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Förenade Liv har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande varför huvuddelen av ersättningsgarna inom Förenade Liv ska utgöras av fast grundlön. Rörlig lön består i huvudsak av kollektivavtalade provisioner till säljande personal. För ledande befattningshavare och för chefen för interrevision utgår ingen rörlig ersättning. För övriga anställda som kan påverka bolagets risknivå utgår ingen rörlig ersättning dock med undantag för kollektiva program baserade på Folksamns övergripande mål fastställda av styrelserna för Folksam Liv och Folksam Sak och som gäller för alla anställda inom Folksam inklusive dotterföretag.

Beslutsgång för ersättningspolicy

Förenade Liv ersättningspolicy är fastställd av Förenade Liv styrelse.

Ersättningsutskott

Inom Förenade Liv har styrelseordföranden ersättningsutskottets roll.

Anställda som kan påverka risknivån i Förenade Liv

Förenade Liv har identifierat de anställda som väsentligen kan påverka risknivån i bolaget. Denna grupp av anställda utvärderas löpande och kan ändras beroende på den påverkan de har från tid till annan. Anställda som kan påverka risknivån i Förenade Liv är verkställande direktör samt tillikaanställda med ansvar för kontrollfunktioner samt i ledande strategiska befattningar, tillikaanställda i kontrollfunktioner samt tillikaanställda styrelseledamöter i moder- och dotterföretag som står under Finansinspektionens tillsyn.

Folksam belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram som omfattar samtliga medarbetare inom Folksam inklusive dotterföretag utom för verkställande direktör, koncernledning, verkställande direktör/vice verkställande direktör i dotterföretag och chef internrevision. Syftet med belöningsprogrammet för 2016 var att skapa fokus på Folksams strategi och övergripande mål; att Folksam ska ha försäkrings- och pensionssparandebansrens mest nöjda kunder. Detta innebar ett fokus på Folksams affärsmål – Nöjda kunder samt Helkunder, vilka utgjorde de belöningsgrundande målen i belöningsprogrammet.

Belöningsprogrammet kan falla ut med 0 kronor till maximalt 20 000 kronor per medarbetare beroende på grad av måluppfyllelse. Utfallet i belöningsprogrammet avsätts i sin helhet obligatoriskt i en pensionsförsäkring.

KA¹⁸

Förenade Liv, kkr	2016	2015
Styrelsens ordförande		
Sture Nordh	155	128
Övriga Styrelseledamöter		
Pia Carlsson-Thörnqvist ¹⁾	-	-
Git Claesson Pipping	103	88
Christina Björklund, personalrepr	21	24
Torbjörn Eckerdal	-	-
Anneli Ersson (suppleant)	3	-
Nicklas Hjert	97	77
Linda Jonsson (suppleant)	-	6
Lars-Erik Klason	110	88
Peter Lennartsson	103	83
Eva-Lotta Nilson	96	83
Jonas Richardsson, personalrepr (suppleant) ¹⁾	-	-
Elisabeth Sasse	-	-
Kristian Sihlén, personalrepr ¹⁾	3	33
Ann-Charlotte Tollqvist, personalrepr	18	-
Summa styrelsearvode	707	610

¹⁾ Styrelseledamöter som avgått under 2016.

Arvodesnivåer styrelsen, kkr

Styrelsen

Styrelseordförande, fast årsarvode	100	90
Vice ordförande, fast årsarvode	-	-
Övriga ex Vd, fast årsarvode	55	50
Sammanträdesarvode per tillfälle	7	6
Ledamot som ingår i Folksam koncernledning	-	-

Personalrepresentanter

Ordinarie ledamot	-	-
Sammanträdesarvode per tillfälle	3	3

Verkställande direktör

	2016	2015
Kenneth Axelsson (konsult), fr o m 2016-10-01		
Grundlön	-	-
Övriga förmåner och ersättningar	-	-
Pensionskostnad	-	-

Verkställande direktör

Sari Zander, t o m 2016-09-30		
Grundlön	1 045	1 395
Övriga förmåner och ersättningar	5	8
Pensionskostnad	610	586
Summa kostnader	1 660	1 989

Andra ledande befattningshavare

Andra ledande befattningshavare 1 (7) personer, varav 1 (1) personer med rörlig ersättning		
Grundlön	4 463	5 731
Rörlig ersättning	20	88
Övriga förmåner och ersättningar	62	233
Pensionskostnad	1 989	2 091

Summa kostnader ¹	6 534	8 143
-------------------------------------	--------------	--------------

Övriga anställda

Övriga anställda 87 (106) personer		
Grundlön	41 797	48 039
Rörlig ersättning	387	1 332
Övriga förmåner och ersättningar	-	-
Pensionskostnad	4 962	8 729
Summa kostnader	47 146	58 100

1) I posten "Andra ledande befattningshavare" ingår delvis ersättning som betalas av annat koncernbolag 1 021 (751) Tkr.

Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare

Principer

Styrelseordförande i av Folksam ägda dotter- och dotterdotterföretag har att informera Folksams vd och tillika koncernchef om vd:s lön och allmänna villkor i dotterföretaget innan beslut fattas. Till styrelsens ordförande och ledamöter inklusive personalrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Dock utgår inget arvode för styrelseledamot som ingår i Folksams koncernledning. Styrelsens externa ledamöter har ett fast årsarvode på 55 000 (49 500) kronor samt ett sammanträdesarvode på 7 000 (5 500) kronor. Fackliga representanter och suppleanter har ett arvode om 3 000 (3000) kronor per sammanträde.

Ersättningen till verkställande direktör och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Det finns inga rörliga ersättningar eller övriga ersättningar till verkställande direktören. För övriga ledande befattningshavare utgår inga rörliga ersättningar utöver Folksams belöningsprogram. Med andra ledande befattningshavare avses de personer (8 personer) som tillsammans med vd utgör företagets ledningsgrupp.

Pensioner

Företaget har en förmånsbestämd pensionsplan som är generell för alla anställda inklusive vd. Pensionsförpliktelsema är tryggade i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Pensionsålder för vd och övriga anställda är 65 år. Möjlighet finns för alla anställda att gå i pension mellan 62 år och 67 år. Några utestående pensionsförpliktelser för styrelse och vd finns inte.

Avgångsvederlag och liknande förmåner

Inga avtal om avgångsvederlag eller liknande förmåner för vd eller andra ledande befattningshavare finns. Vd och andra ledande befattningshavare har i likhet med alla anställda fast lön och 6 månaders uppsägningstid.

Övrig information om ersättningar till anställda enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:12

För ersättningar intjänade tidigare än räkenskapsåret 2015 har inga belopp avsatts eller utbetalts under 2016. För räkenskapsåret 2015 har inga belopp avsatts för senare utbetalning.

Kostnadsförda och utbetalade belopp för avgångsvederlag under 2016 redovisas ej då det understiger 5 personer.

Pensionsåtaganden

Folksam tillämpar lagbegränsad IFRS i juridisk person och tillämpar reglerna i Tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. Tillämpning av Tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner tillämpas därför inte utan upplysningar lämnas enligt relevanta delar av vad som anges i IAS 19. Pensionsberäkningarna bygger på löne- och pensionsnivåer på balansdagen. Folksams pensionsplaner utgörs främst av pensionsförmåner som framgår i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggs pension, KTP, för tjänstemän samt till viss del av tillkommande pensionsförmåner för högre befattningshavare. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension. Pensionsplanerna är främst tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse (KP).

Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionen men har givit Pensionsstiftelsen i uppdrag att ombesörja utbetalningen av pension å Folksams vägnar. Förenade Liv redovisar löpande sin del av pensionskostnaden i resultaträkningen, i takt med att den uppstår i Folksam. Nedanstående uppgifter avser hela Folksam exklusive KPA bolagen.

Kkr

Pensionsåtagande tryggade i Konsumentkooperationens

<u>pensionsstiftelse</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Verkligt värde på särskilt avskiljbara tillgångar	4 273	4 081
Pensionsåtagande tryggade i Pensionsstiftelsen	-3 608	-3 412
Övervärde (inkl buffertkapital)	665	669

Specifikation av verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar

<u>i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Räntebärande värdepapper	2 478	2 494
Aktier	1 325	1 175
Övriga tillgångar	470	412
Totalt värde på särskilt avskilda tillgångar	4 273	4 081

Kostnader för pensioner pensionering i egen regi

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Avsättning till Pensionsstiftelsen	212	107
Utbetalade pensioner	187	179
Gottgörelse för pensionsutbetalningar och administration	-187	-179
Särskild löneskatt på pensionskostnader, 24,26%	51	26
Avgår avkastning på särskilt avskilda tillgångar	-264	-183
Nettokostnad för pensioner i egen regi	-1	-50

KA

Not 40. Avstämning av totalavkastningstabell

		Ingående marknads- värde 2016-01-01	Utgående marknads- värde 2016-12-31	Total- avkastning 2016
Not				
Räntebärande				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16	2 732 938	2 775 148	
Upplupen ränta		35 164	28 631	
Valutaderivat	31	-2 173	-374	
Räntederivat, netto	31	-316	-149	
Likvida medel		55 203	47 125	
Räntebärande innan värderingsskillnader		2 820 816	2 850 381	91 068
Prisskillnader olika antal likviddagar vid värdering		3 062	2 475	-2 741
Värderingsprinciper terminer		316	149	1 962
Räntebärande enligt TAT		2 824 194	2 853 005	90 289
Aktier				
Aktier och andelar	15	849 944	983 903	
Fordran restitutioner		117	229	
Aktiederivat,		-127	21	
Omklassificering till alternativa placeringar		-139	-141	
Likvida medel		1 949	4 023	
Aktier innan värderingsskillnader		851 744	988 035	169 610
Skillnad värderingskurs bid/traded		-654	-1 585	-869
Värderingsprinciper terminer		127	-21	-109
Aktier enligt TAT		851 217	986 429	168 632
Alternativa placeringar				
Onoterade aktier		139	141	
Likvida medel		175	29	
Alternativa placeringar innan värderingsskillnader		314	170	32
Värderingsskillnader		3	3	-
Alternativa placeringar enligt TAT		317	173	32
Säkringsinstrument				
Valutaderivat, netto	31	-2 173	375	
Säkringsinstrument innan värderingsskillnader		-2 173	375	
Värderingsskillnader		-1	-	
Säkringsinstrument enligt TAT		-2 174	375	-
Summa placeringar		3 675 728	3 839 607	258 953

CA 3

Not 41. Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

Försäkringsavtal

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. Försäkringsföretaget har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring. En generell beskrivning av Förenade livs redovisningsprinciper för klassificering av avtal finns i not 1.

I Förenade Liv redovisas samtliga avtal som försäkringsavtal.

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Försäkringsföretagets redovisningsprinciper definierar närmare hur tillgångar och skulder ska klassificeras i olika kategorier:

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel förutsätter att dessa motsvarar beskrivningen av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel under redovisningsprinciper.

Finansiella tillgångar och skulder som försäkringsföretaget initialt valt att värdera till verkligt värde via resultaträkningen förutsätter att kriterierna under redovisningsprinciper uppfyllts.

Viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringsföretagets redovisningsprinciper för försäkringskontrakt beskrivs i not 1.

Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

För värderingen av finansiella tillgångar och skulder för vilka det inte finns något direkt observerbart marknadspris används värderingstekniker som beskrivs under redovisningsprinciper i not 1. För finansiella instrument med begränsad likviditet avspeglar inte alltid det observerade marknadspriset faktiskt genomförda transaktioner. För sådana instrument kan därför vissa ytterligare bedömningar krävas beroende på osäkerheten i marknadssituationen.

Not 42 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Inga väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut.

Styrelsens och verkställande direktörens underskrift

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed för försäkringsföretag, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av bolaget som skapats av årsredovisningen.

Stockholm XXX 2017-04-11

Sture Nordh

Styrelsens ordförande

Kennet Axelsson

Verkställande direktör

Elisabeth Sasse

Torbjörn Eckerdal

Lars Erik Klason

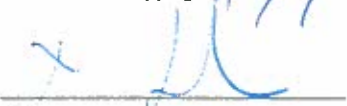
Git Claesson Pipping

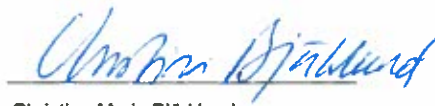
Eva-Lotta Nilsson

Nicklas Hjert

Peter Lennartsson

Christina Maria Björklund

Ann-Charlotte Tollqvist

Vår revisionsberättelse har lämnats 18 april 2017

KPMG AB

Anders Backström

Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ), org. nr 555164-6569

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ) för år 2016.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ)s finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ) enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ) för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ) enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 18 april 2017

KPMG AB

Anders Bäckström

Auktoriserad revisor